

Адыгэ

макь

Голос адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Гриппым Адыгеим зыщиушъомбгъугъ

Роспотребнадзорым АР-мклэ и Гъэлорышланлэ кызырритыгъэмклэ, пэтхъу-лутхъумклэ ыкйи гриппымклэ гурыт шапхъэу щылэхэм тиреспубликэ ашъхъадэкыгъ.

щяутэллагъэу кы-
хагъэщыгъ. Нэбгырэ
27-рэ ащ фэдэ
узым иллыкыгъэу
щылэ мазэм и 18-м
ехуылэу Урысыем
щагъэунэфыгъ.

Непэ гриппым Адыгеим лъэшэу зы-
щиушъомбгъугъ. Нэбгырэ мини 10 зып-
штэклэ, нэбгырэ 49,4-мэ ар къяутэлла-
гъэу агъэунэфыгъ. Гурытымклэ шап-

хъэу щылэхэм республикэр процент
24-клэ ашъхъадэкыгъ. Зыныбжъ илээ-
ситлу мыхъугъэ клэлэцлыкхуэмрэ Мые-
къуапэ дэхэмрэ ары мы лъэныкъомклэ
зилоф нахъышлхэр.

Адыгэ Республикэм и Правитель-
ствэ иунашъоклэ клэлэцлыклу ыгыплэ-
хэмрэ гурыт еджаплэхэмрэ зэфашыгъэх,
щылэ мазэм и 30-м нэс ахэм лоф
ашлэштэп.

Гриппым Адыгеим лъэшэу зыкы-

зэрэцилэтыгъэм епхыгъэу республикэм
имунципальнэ образованиехэмрэ иуч-
реждениехэмрэ а узым зызэрэщаухъу-
мэшт шыклэр зэрыт тхыгъэхэр алэкла-
гъэхъагъэх.

Мы аужырэ мэфышым кыклоцл рес-
публикэм нэбгырэ 2206-рэ кышысы-
мэджагъ. Илээсыр кызыхъагъэм щегъэ-
жыагъэу нэбгыри 150-мэ «свиной грип-
пыр» къяутэллагъэу агъэунэфыгъ.

Узфэсакъыжымэ нахъышлу

**Пэтхъу-лутхъур ыкйи гриппыр
кызызузыгъэ цыф пчъагъэу республикэм
исым мафэ къэс хэхъо. Щылэ мазэр
кызыхъагъэм кышгэжыагъэу шлэхэу
зэпахыжырэ узым лъэшэу
зиушъомбгъугъ.**

Специалистхэм кызырал-
рэмклэ, узыр кыюмыузыным
пае пэшорыгъэшъ лофтхъаб-
зэхэм ащыщэу анахъ шуагъэ
къэзыхъыхэрэм вакцинэхэр
ащыщ, гриппым хэлъ инфек-
циехэм цыфым ипкышъол зы-
щамыушъомбгъуным ахэр фэ-
лорышлэх. Ау вакцинэр Ады-
геимклэ зыхалъхъар нэбгырэ
мини 110-м ехуу нылэп. Ар
республикэм исхэм япроцент
25-рэ мэху. Шлэхэу зэпахы-
рэ пэтхъу-лутхъум, гриппым зы-
щыушъомбгъуным пае узы-
фэсакъыжын фае. Медицинэ
маскэр плульэу къепкхуан,
сабынклэ ренэу плэ птхъаклын
фае, гриппыр кызызузуу кып-
шлошлхэрэм метрэм нахъ бла-
гъэу уеклуаллэ хуэштэп, цыф-
хэм алалэ уубыты, лаплл яп-
щэкы хуэштэп, вирусыр зыу-
кырэ уцхэм пэшорыгъэшъэу
уяшъон фае. Арэу щытми,
укъэсымаджэ фэдэу кызып-
шлошыклэ, температурэр кы-
дэклягъэу, пшъхъа узэу, пэм
жы кымыщэу е кычъэу, пэм
жы кымыщэу е кычъэу, уп-
скэу, гур къэтхъамыклэ зы-
хъуклэ псынклэу медицинэ
лэпылэгъу зэбгъэгъотын фае.

Ылпэрэ илээсхэм пэтхъу-лутхъур
ыкйи гриппыр унэм уисэу бгъэ-
хужышъуштыгъэмэ, мы илээ-
сым ар нахъ шынагъо ыкйи
кыны хуэгъэ. Узыр хыльэ
къэзышлырэ вирусэу (A/H1N1)
зыфалорэр пкышъолым хэлъмэ

**Арэу щытми укъэсымаджэ фэдэу
кызыпшлошыклэ, температурэр
кыдэклягъэу, пшъхъа узэу, пэм жы
кымыщэу е кычлэу, лыпцлэхэр ыкйи
кыпшъхъэ зэрытыплэхэр узхэу, чыир
узэу, пскэу, гур къэтхъамыклэ зыхъуклэ
псынклэу медицинэ лэпылэгъу
зэбгъэгъотын фае.**

ябгъэуплэкълун фае. Ар уилэу
мэфэ зауэрэ унэм узисыклэ
вируснэ пневмония ухуэнэу
щынагъо щыл. Ащ уиллыкын
ылэкышт.

Сабыйхэр мы узым щыухъу-
мэгъэнхэм пае республикэм
ипашэхэм яунашъоклэ щылэ
мазэм и 21-м кышгэжыагъэу
клэлэцлыклу ыгыплэхэмрэ гурыт
еджаплэхэмрэ зэфашыгъэх.

Мы тхъамафэр кызыхъагъэм

гъэунэфыгъэмклэ, пэшорыгъэ-
шъэу бгъэфедэн плэкышт
уцхэм янахъыбэр ялэхъыгъэп,
ау къарагъэщэнэу зэрэщытыр
кыталауагъ. Джащ

фэдэу пэтхъу-
лутхъур ыкйи грип-
пыр зэпахы-
нымклэ анахъ зи-
шуагъэ къаклоу
алытэрэ медици-
нэ маскэр зытед-
гъотагъэр зы ап-
тек нылэп. Ари
къашгъэ къодыу
тытефагъэти ары.
Чэзыум тыхэты-
фэ ар зэрапхъо-
щтыгъэ, аптекэм
илофышлэ кызы-
риуагъэмклэ, мас-
кэу кыфэнагъэр
ыклэм фэкло.

Къэбарлыгъэ-
лэс амалхэм цыф-
хэм къалъагъэлэсыхэрэм ыгъэ-
штагъэхэу, ашлэштыр амышлэу
зыфэсакъыжых. Республикэм
исхэм ащыщхэм гушылэгъу
тафэхуэгъ, узым зыщаухъумэ-
ным пае ашлэхэрэмклэ тяуп-
чыгъ.

Сусан, Мыекъуапэ щэпсэу:

— Чыылэ кызыхъуклэ, сы-
дигъоклы тызфэсакъыжы, фа-
бэу зытэфапэ. «Свиной грипп»
зыфалорэр республикэм исхэм
кызырэузырэр, ащ сымэджэ
хыльэ ышыхэрэм япчъагъэ
зэрэхъорэр, зидунай зыхъо-
жыхэрэри зэрахэтыр зызе-
хэтэхым тигъэштагъ. Клэлэ-
цлыклу ыгыплэхэр, гурыт еджа-
плэхэр зэрэзэфашыгъэм ти-
гъэгушуагъ, тисабыйхэр узым
щыухъумэгъэнхэмклэ ащ ишлуа-
гъэ къэклонэу сэлъытэ. Арэу
щытми, пэшорыгъэшъэу виру-
сыр зыукырэ уцхэм ташъо.
Ащ нэмыклэу бжыин-бжыныф-
хэр тэшых, унэхэм арыслъ-

хъагъ, цыфыбэ зыщызэлуклэрэ
чыплэхэм ташымылэным, об-
щественнэ транспортым тимы-
тлысхъаным тыпыл.

**Фатим, Шэуджэн районым
щыщ:**

— Илээс къэс кымафэм
пэтхъу-лутхъу е грипп кытэ-
узы, ау мыгъэ вирусэу къэ-
кыуагъэм тегъэщынэ. Пэшло-
ыгъэшъэу вирусыр зыукырэ
уцхэр къэсщэфыгъэгоп, ау
сииммунитет зэрэзэтэгъэу-
цощтым сыпыл, ар кыдэзы-
гъэклоерэ уцхэм сашъо, пхъэшъ-
хъэ-мышъхъэхэр сэшых.

Адам, Мыекъуапэ щэпсэу:

— Къэбарыр зэрэзэхэтхэу
аптекэм шлэхэу тыкыуагъ, ау
тищыклэгъэ уцхэр зэбгырахы-
гъэхэу кычлэкыгъ, мэфэ зауэ
тешлагъэу кыызашэм, къэтщэ-
фыгъэх. Пэшорыгъэшъэу ви-
русхэр зыукырэ уцхэм тэри,
тисабыйхэри ятэгъашъох. Ащ
нэмыклэу, цыфыбэ зыщызэхъ-
хэрэм тымыклым, общест-
веннэ транспортым тимытлыс-
хъаным, ыкйи специалистхэм
къалорэр дгъэцэкълэным тыпыл.
Тэгугъэ узыр шлэхэу зэклэ-
клонэу.

**Суанд, Теуцожь районым
щыщ:**

— Джынэс гриппэу щыла-
гъэхэм сыкъамыгъэщынэщты-
гъэмэ, джы нахъ гумэкыгъо
щылэу сэлъытэ. Вирусыр зыу-
кырэ уцэу специалистхэм
къалохэрэм анахы народнэ
медицинэр сэ сшъхъэклэ нахъ
сэгъэфедэ. Щэ стырым, шаим,
зэрыджэ, малинэ, шюу хэлъэу
мафэм пчъагъэрэ сешъо, са-
бынклэ ренэу слэ сэтхъаклы,
тучанхэм сачлэмыхъаным сы-
пыл, сищыклагъэр бэдзэрым
кысэхы. Сымысымэджэнымклэ
ахэм яшлуагъэ кысэклэу сэлъ-
лытэ.

ПАТЫКЪО Анет.

Зэхъоклыныгъэ фэхъуштэп

Мафэ къэс кризисым къиныгъоу къыздихьхэрэр нахь куоу хэкьуатэх. Экспертхэм долларым ыкӀи еврем аусэ зэрэдэклауерэр ыкӀи чыдагъэр нахь къызэрэпыутрэр арэу ало ар къызэхкӀырэр. Зыхэм узыгъэштэнышхо щымылэу, охътэ благъэм лофхэр нахьышлӀ хъуштхэу къаты, нэмыкӀхэм илъэситӀуки къэралыгъом иэкономикэ зыпкӀ имыуцожьыштэу къало.

Экономикэм къиныгъоу къы-зэпчыхэрэм апкӀ къыкӀыкӀэ, къэралыгъом ибюджетэу 2016-рэ илъэсымкӀэ аштагъэм зэхъоклыныгъэхэр фашынхэ фаеу хъугъэ. Ар зыпӀуагъэхьащыр проценти 10-кӀэ нахь макӀэ ашышт. Социальнэ пшъэрлӀэу ялэхэм ягъэцӀкӀэн къызэрэщамыгъэ-кӀэщтым пащэхэм къыклагъэ-тхьы, ау оптимизацие шыгъэ-ныр шлокл зымылэ лофэу зэрэ-щытыр къало. Экономикэм къиныгъохэр зэпчыхэ нахь мышлӀми, отраслэ зэфэшъхьаф-хэм хэхъоныгъэхэр ашынхэ зэралъэкӀыгъэр УФ-м и Правительствэ ипащэ къыхигъэ-щыгъ. Ащ фэдэу мэкъумэщ отраслэм, металлургием, ма-шинэшл комплексым, мэкъу-мэщым шагъэфедэрэ ыкӀи мэшлюкугъоу машинэхэм яшын,

химическэ промышленностым ацӀэ къырилуагъ. Ахэм зэрар афэмыхъоу оптимизациер ашын фаеу зэрэщытым ащ къыкӀи-гъэтхьыгъ.

Министерствэхэм зэкӀэми бюджет мылӀкур зыпӀуагъэхьа-хэрэм ащыщэу къызгъэцӀкӀэшт-хэр зыщыгъэнэфэгъэ тхылӀхэр къагъэхъазырынхэу унашӀо афа-шыгъ. Илъэсым къыклоцӀ чы-дагъэм ыуасэ, гурытымкӀэ лы-тагъэу, зынэсыщтым къыпкы-рыкӀыхъэзэ бюджетым зэхъоклы-ныгъэ фэшлыгъэн фаеу УФ-м финансхэмкӀэ и Министерствэ доллар 50 ыосэным тельгъа-гъэу бюджетыр аштэгъагъ. Непэ ар доллар 30-м тӀэкӀу ехъу-нылӀп.

Къэралыгъом ибюджет ащ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фашы-

хэмэ, республикэ бюджетым къырыклощтым уимыгъэгумэ-кӀынэу хъурӀп. Бюджетым къы-щыкӀэмэ, лъэныкъуабэхэмкӀэ лофхэр нахь дэи хъуштых. Къэ-ралыгъом итхылӀ шъхьалэ зэ-хъоклыныгъэхэр фашыхэмэ, республикэ бюджетэу 2016-рэ илъэсымкӀэ аштагъэм къыры-клощтымкӀэ АР-м финанс лоф-хэмкӀэ иминистрэ теупчыгъ. Ащ къызэрилуагъэмкӀэ, охътэ благъэм республикэ бюджетым зыпари щызэрэхъоклын е къы-щагъэкӀэн гухӀл ялӀп. Лофхэм язытет, тапӀкӀэ къиныгъоу эконо-микэр зыхэхъан ылъэкӀышт-хэр къыдалытэхъэзэ ар аш-тагъ. ПшъэрлӀэу мы илъэсым-кӀэ зыфагъэуцужьыгъэ пстэу-ри гъэцӀкӀэгъэным пылӀыштхы. ГухӀкӀми, ащ тетэу чыдагъэм ыуасэ ехыштмэ, къэралыгъом ибюджет проценти 10 нахьы-би къыщыгъэцӀкӀэгъэн фаеу хъу-штэу экспертхэм ащыщхэм къало. Ащ иягъэ республикэ-ми къекӀынкӀэ щынагъо. Арэу щытми, непэ бюджетым зэ-хъоклыныгъэ фашын гухӀл зэрэщымылӀм лофхэр нахь дэи мыхъунхэу уегъэгугъэ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Адыгеир шъхьафит зашлыжыгъэр илъэс 73-рэ зэрэхъурэм ипэгъокӀ

Яшлэжъ орэмыкӀуас

Патриотическэ лофтхьабзэу «Яшлэжъ орэмыкӀуас!» зыфилорэр щылэ мазэм и 21-м республикэм шырагъажьэ. Хэгъэгъу ззошхом илъэхъан Адыгеим нэмыц-фашист техаглохэр рафыжъхи, тишъолъыр шъхьафит зашлыжыгъэр илъэс 73-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ лофтхьабзэ зэфэшъхьафхэр мазэм къыклоцӀ районхэм ащыклоштых.

МыекӀопэ районым ит ста-ницэу Дахъом апэ шырагъэ-жъагъ. Сыда плӀмэ 1943-рэ илъэсым щылэ мазэм и 18-м нэмыц техаглохэр нахьыбэу зыщызэклафагъэхэр мы чыплӀэр ары. Хэгъэгъум ишъхьафитны-гъэ Адыгеим щыц нэгъыр мин

80-мэ къаухъумагъ. ГухӀкӀ нахь мышлӀми, ахэм зэкӀэми ядэжъ къагъэзэжынынэу хъугъэп. Хэгъэгъу ззошхом сэкъатныгъэ хэ-зыхыгъэ нэгъыри 121-рэ, ащ хэлэжъагъэу 273-рэ непэ рес-публикэм щӀпсэу. Адыгеир шъхьафит зышлыжыгъэхэм ащыщэу къэнагъэр нэгъыри 7. АР-м иветеранхэм я Совет

къызэритыгъэмкӀэ, щылэ ма-зэм и 29-м лофтхьабзэр Мые-кӀуапэ щылъагъэкӀотэшт.

ИгъэкӀотыгъэ мэфэкӀкӀэ Тэхъу-тэмыкӀое районым мзэам и 18-м ар щызэфашыжышты.

«Яшлэжъ орэмыкӀуас!» зы-филорэ лофтхьабзэу мазэм кло-щтым Хэгъэгъу ззошхом Текло-ныгъэр къызыщыдагыгъэр илъэс 71-рэ зэрэхъурэри къыдыхълы-тэгъэшт.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Сабыим ищынэгъончъагъэ нахьыжъхэм ялӀытыгъ

ГъогурыкӀоныр щынэгъончъэным, кӀэлэцӀыкӀлхэр зыхэфэхэрэ хъугъэ-шлагъэхэр къэмыгъэхъугъэнхэм, ахэм ащыухъумэгъэнхэм афэшл щылэ мазэм и 20-м къыщегъэжъагъэу и 25-м нэс пэшлорыгъэш лофтхьабзэу «КӀэлэцӀыкӀу тӀысыпӀ» зыфилорэр Адыгэ Республикэм щӀкӀо.

КӀэлэцӀыкӀлхэр машинэмкӀэ къырацӀкӀынхэмкӀэ шапхъэу щылӀэхэр зыукъорэ водитель-хэр къыхэгъэщыгъэнхэр ары лофтхьабзэр зыфэгъэхьыгъэр.

Адыгэ Республикэм ит кӀэ-лэцӀыкӀу ыгыплӀэхэм ыкӀи гъэ-сэныгъэ учреждениехэм апэгъу-нэгъоу АР-м и Къэралыгъо авто-инспекцияе илофышлэхэм къулы-

къур ащахы. Водительхэр къа-гъэуцухъэзэ кӀэлэцӀыкӀлр маши-нэм исэу зепщӀэнымкӀэ хэушъ-хьафыкӀыгъэ тӀысыплӀэхэр шлокл имылэу зэрагъэфедэнхэ фаер агу къагъэкӀыжы. КӀэлэцӀыкӀл-хэр зыхэфэгъэхэ хъугъэ-шлагъэ-хэу Адыгеим игъогухэм къате-хъухъагъэхэм ялӀчъагъэ зыфэ-дизым, ахэм лъапсэу афэхъу-рэм водительхэр ащагъэгъуазэх.

Полицием имайорэу Т. ЛЫУНАЕР.

ТИГУМЭКӀХЭР

Ыгъэразэхэрэп

МыекӀуапэ иадминистрацияе ыпкӀ къыкӀыкӀэ, урам шъхьалэхэу къалэм пхырыкӀыхэрэ — Пролетарскэмрэ Пионерскэмрэ — нахь къэунэкӀыгъэнхэм пае къалэм имикрорайон анахь ушъагъэу Черемушкэм щыпсэухэрэр зыщэхэрэ маршруткэ-хэу N 4-м ыкӀи N 3-м ягъогухэр зэблахъугъэх. Ахэр джы Черемушкэм къызэрэхэкӀхэу, къалэм итемыр-къокӀыплэ лъэныкъокӀэ далонтӀэхышъ, урамэу Курганнэм тетхэу къэ-лэ гупчэ бэдзэршлӀпӀэм нэс къэкӀохэшъ, етӀанэ якъутэмэ шъхьалэ техъажых.

Цыфхэрэ водительхэри гумэкӀыгъо хэфагъэх. Маршрут-кэу N 4-м игугъу къэпшын хъумэ, нэгъырэ мини 10 лӀпэ-цыпӀэм зеклокӀэ амалэу мыры ялӀр. Урамэу Мартым и 12, Юннатхэм яурам, Пионерскэм ыкӀи Чкаловым ыцӀэ зыхъырэм атет унэхэу 9-у ыкӀи 12-у зэтетхэм ачӀэсхэр мыщкӀэ зе-клоштыгъэх.

ЫлӀпӀкӀэ маршруткэхэу NN 4-р ыкӀи 3-р гурыт еджаплӀэхэу NN 2-м, 22-м, 13-м, 6-м, 7-м, республикэ гимназием, мы-хэм апэмычыжъэу щыт кӀэлэцӀыкӀу ыгыплӀэхэм, ПенсиехэмкӀэ фондым, поликлиникэу N 1-м, ЛъапкӀэ музеим, Къэралыгъо филармонием урашӀалӀэу щытыгъ ыкӀи ар цыфхэмкӀэ лъэ-шэу лэрыфэгъугъ.

Джы мы зыцӀэ къетӀогъэ маршруткитӀур урамэу КурганнэмкӀэ клохэ ашыгъ. Ащ ыпӀкӀи маршруткэу N 4-р изыбзэу ушъагъэу къэлэ цыпӀэмкӀэ ипподромымкӀэ шъолъыр иныр къызэпикӀлхъэу, зэрэдэклокӀырэр зеклохэрэм агъэшлагъозэ, нахь дэижъ джы хъугъэр. КъэпӀон хъумэ, цыфхэм ягъогу пхэндж зэрэхъу-гъэм лъэшэу егъэгумэкӀых, водительхэу урам кӀое-чӀаеу Курганнэм, цыфи имыкӀлэу ыкӀи кӀымытӀысхъэу, рыкӀонхэ фаеу хъугъэхэри зыкӀи ащ ыгъэразэхэрэп.

Джы кӀымэфэ мэфэ нэгъуцухэм Черемушкэм икӀэуцупӀэхэм нэмыз-лумызхэу бэ къалуанэрэр, ежъхэм ящыкӀлӀгъэ лъэны-къомкӀэ зэрыклоштыгъэхэ маршруткэу N 4-р дилонтӀэхыгъэу, цыфхэр зыдэмыклохэрэ лъэныкъомкӀэ нӀклӀэу рӀэщэ.

Гукъаор лофшлӀэгъу ужым ахэр умыгъотыжъхэу зэрэхъу-гъэхэр ары. Нэгъыришъэ пчъагъэ мы лофыгъом егъэгумэкӀы ыкӀи къыкӀэлъӀлх цыфхэм ыкӀи а маршруткэхэм яводи-тельхэм яшлӀош-шлоигъоныгъэ къыдалытэнышъ, маршруткэ-хэу N 4-р ыкӀи N 3-р адрэ пстэур зэрыклорэ гъогушхуитӀум арыклохэу ашыжынынхэу.

МАМЫРЫКӀО Нуриет.

◆ ПСАУНЫГЪ

Изэзгъу уцхэр сыдэуштэу кыыхэпхыштха?

Изэзгъу уцхэр тищылэныгъэ пытэу кыыхэуцагъэх. Шъхьэр узыми, пэтху-лутху тыхьугъэми, тымычъыешъуми таблеткэхэр къэтэштэх, псынклэу ахэм ташъо. Аптекэм Иоф шызышлэхэрэри сыдигъуи Изэзгъу кыитфэхьух. Узырэм елытыгъэу къэтэщфын фэе, зишлуагъэ кыитэклышт Изэзгъу уцхэр кыитагъэлыгъух, кыитфалуатэ.

Изэзгъу уцхэр куп-купэу зэте-фыгъэх. Уцэу апэрэу кыда-гъэклыгъэу ыкли зы компание кыыхыгъэм «оригиналклэ» еджэх. Ахэм ягъэхъазырын ыкли якъыдэгъэклын ахъщэу пэлухьэрэр маклэп. Ащ кыи-хэклэу, ахэм афэдэ Изэзгъу уцхэр лъаплэу ащэх. Ориги-налхэм тлэклэу атеклырэ ана-логхэр нэмыкл компаниехэм къашых. Оригиналхэр аптекэ-хэм аратынхэм ыпэклэ игъэ-клотыгъэу ауллэкълух. Ахэр зэрэзэхэлхэр аналогхэм яхы-щырых нахь мышлэми, афэдэ дэдэу щытхэп. Уасэмкли лъэшэу зэтэкых. Гушылэм пае, Па-нангиным сомэ 320-рэ ыуасэ-мэ, ащ ианалогэу Аспарка-мыр сомэ 63,70-клэ бгъотышт. Омезыр соми 168-клэ апте-кэхэм ательмэ, Омепрозо-лым сомэ 26-рэ ыуас. Джащ фэдэу оригинал уцэу Лазол-ваным соми 165-рэ ыуас, ащ ианалогэу Амброксо-

лыр сомэ 36,70-клэ аптекэхэм атель.

Цыфхэм бэрэ кьалоу зэхэ-тэхы сымаджэр врачым зеуа-лэклэ, Изэзгъу уц анахь лъа-плэр кыифыритхыклэу. Ауштэу зыклэхьэрэр сыда? Изэзгъу уц лъаплэхэр пкышъолымклэ нахь дэгъухэу, ахэм нахь псынклэу сымаджэр агъэхъужышта, хъа-уми ащ нэмыкл гупшысэхэр хэлъха? Шъыпкъэ, оригинал-хэр зыхэшлыкыгъэхэр нахь дэ-гъух, цыфым иуз нахь псын-клэу агъэхъужы, ау уасэу ялэр зэрэиным кыихэклэу, бэмэ зэ-рагъэгъотын альэклырэп.

— Аптекэм кыичлэхьэрэ цы-фым оригиналым нэмыклэу аналогхэр зэрэщылэхэр етлон-фае. Уасэмклэ нахь пыутхэр етэгъэлыгъух, ахэр кьэралы-гъоу кыидэзыгъэклыгъэхэр кыи-фэтэлуатэ, — тыщегъэгъуазэ аптекэм Иоф шызышлэрэ бзы-льфыгъэм. — Цыфхэм нахьы-бэрэм врачым кыифыритхы-

кыгъэр кыыхахы, ау амалэу ялэм ар кымыхы зыхьуклэ, аналогхэр ащэфэуи кыихэ-кы. Тэ сыдигъуи Изэзгъу уц нахь пыутхэр зэрэщылэр ятэ-ло, ауштэу тымызеклони ты-фитэп.

Мыщ дэжым кыихэзгъэщы сшлэигъу сэ сшъхьэклэ згъэунэ-фыгъэр. Аптекэм Иоф шызы-шлэрэм кыизэрилуагъэмклэ, ащы-щэфэнэу кыичлэхьэрэ пэпчэ Изэзгъу уц лъаплэхэм аналог-хэр зэрэлуагъэр ралоу ары. Изэ-згъу уц лъаплэ къэсщэфэу бэ-рэ кыихэклэу, ау аналогым икьэбар кыисфалотагъэу къэс-шлэжырэп. Шъыпкъэ, сызыклэ-упчлэклэ, зэклэ кыисфалуатэ, сигушылэгу кыизэрилуагъэу, кьэралыгъоу кыидэзыгъэклы-хэрэри кьало, ау упчлэ зысы-мытклэ зыпари кыисалорэп.

Мы тхыгъэр дгъэхъазыры-ным ыпэклэ тызэупчыгъэхэм янахьыбэм кыизэрэлуагъэм-клэ, врачым кыиритхыкыгъэ Изэзгъу уц ары сыдигъуи къащэфырэ, сыда плэмэ яса-бий, ягупсэхэм япсауныгъэ агъэлаплэ. Сыд ыуасэми, узыр зыгъэхъужыщтыр къащэфы, ащ ешъох.

— Апэрэ уахътэм врачым кыисфыритхыкырэп зэклэ, сыд ауасэми къэсщэфыщтыгъэх, — кыитфелугэ Нэфсэт. — Етланэ

синэлуасэ зытес аптекэм сы-зэклом, Изэзгъу уцэу кыратхы-кыгъэхэм язэхэлъыклэ фэдэ-хэу аналогхэр кыисигъэлъэ-гъугъэх. Сымаджэм Изэзгъу зэ-рэфэхьурэ шыклэхэр мэклэ дэдэу зэтэкых. Ащ пае фэдэ пчъагъэклэ нахь лъаплэу джы къэсщэфыжыхэрэп.

Ыпэклэ кыизэрэлуагъэм фэдэу, Изэзгъу уцхэр зэрэзэ-хэлъ шыклэмклэ лъэшэу зэ-темыкыхэрэмэ, сыда врачхэм анахь лъаплэхэр кыратхыкы-хэра? Сыда аналогхэм ягугъу нахьыбэрэмклэ кыизклэмы-шырэп?

Упчлэхэм яджэуап тылбы-хъуэз, врачхэм гушылэгу та-фэхьугъ, ялофшлэн зэрэзэхэ-щэрэм нахьыбэрэр тегушылэ-нэу фаеп. Тызидэгъушылагъэхэм ащыщ кыизэрэтифлотагъэмклэ, Изэзгъу уц кыидэзыгъэклыгъэ компанием профессорхэр, Изэ-зэплэ учреждениехэм япашэ-хэр, врачхэр аугъоих. Сыма-джэм узэу илэр уцым зэригъэ-хъужырэ шыклэр, анахъэу ащ ишлуагъэ зэригъэклырэп кьа-луатэ. Изэзгъу уцэу кыидагъэ-кыгъэм шлуагъэу пылым кьэ-зэрэуагъэуагъэр щагъэгъуазэ.

— Сымаджэу кыисэола-гъэм Изэзгъу нахь кыифэ-хъунэу слытэрэ Изэзгъу уцыр фисэтхыкы, — кыитфелугэ врачым. — Нахь лъаплэр е пыутыр арымэ фэстхыщтыр сэры кыихэзыхэрэр. Изэзгъу уцыр кыидэзыгъэклыгъэ компа-ниер гушылэгу кыисфэхьугъ нахь мышлэми, ащ иер ары-мэ е нэмыкл кыихэсхыщтмэ сэры фитыр. Сымаджэм узэу илэр зыфэдэм елытыгъэу зи-шлуагъэ къэклоштыр фисэтхы-кы, ащклэ зызэригъэхъужыщт шыклэр кыифэсэлуатэ.

Врачым тызэрэщигъэгъо-загъэмклэ, Изэзгъу уцыр кыи-дэзыгъэклырэ компаниехэмрэ сымэджэщхэмрэ жэрылоклэ «зэзэгъыныгъэ» зэдашлэуи кыи-хэклэ. Ежхэм кыидагъэклырэ уцыр врачым бэрэ афыритхы-кы зыхьуклэ, ащ фэгъэклотэн горэ фашы. Тигушылэгу кыи-зэрилуагъэмклэ, компаниехэр кыидагъэклыгъэм сыд фэдизэу къатегушылагъэхэми, сымаджэм узэу илэм пэшлуклошт Изэзгъу уцыр ары кыихахьэрэр ыкли ары агъэфедэрэр.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.

◆ МВД-м КЪЕТЫ

Тхьамафэм ихъугъэ-шлагъэхэр

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу клоцл Иофхэмклэ и Министерствэ кыизэритырэмклэ, щылэ мазэм и 11-м кыищегъэжыагъэу и 17-м нэс республи-кэм бзэджэшлэгъэ 65-рэ щызэрахьагъ.

Ахэр: машинэр рафы-жыагъэу 3, тыгъуагъэхэу 23-рэ, гъэпцлагъэ зыхэлъ бзэджэшлэгъэи 7, цыфым ыпкыны-лынэ шъобж хы-лъэхэр тырашагъэхэу 1, хъунклэн бзэджэшлагъэу 1, нэмыклхэри. Экономикэм ыльэныкьоклэ хэбзэгъэу-цугъэр гъогогъу 13-рэ аукуагъэу хэбзэхъумэ-кло кьулыкьухэм кыиха-гъэщыгъ. Бзэджэшлагъэ зезыхьэгъэ нэбгырэ 51-

рэ агъэунэфыгъ, зэха-фын альэклыгъэр процент 80-м ехъу.

Адыгеим игъогухэм хъу-гъэшлэгъэи 6 къатехъу-хьагъ. Ахэм апкъ кыиклы-клэ, нэбгыри 7-мэ шъобж-хэр атещагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым клэрыс-хэу водителъ 52-рэ къа-убытыгъ, гъогурьклоным ишапхэхэр гъогогъу 3069-рэ аукуагъэу кыихагъэ-щыгъ.

цыф дэдэхэм зэрахьагъэу зэфэхьысыжъ ашлыгъ. Ви-деокамерэм тыритхагъэ-хэр зауплэкълум, тыгъуа-клогхэр зэрысыгъэхэ авто-мобилыр ащ кыиридагъ. А мэфэ дэдэм автотран-спортным лыхьунхъу ра-гъэжыагъ. Охътэ тлэклэ те-шлагъэу вневедомственнэ охрэнэм икьулыкьушлэхэм мы машинэр къагъэуцугъ, Краснодар щыщ хъу-

лыфыгъэу илъэс 30 зы-ныбжырэ ышлагъэм еуцо-лэжыгъ. Ащ кыизэрило-тагъэмклэ, инэлъасэ горэ игъусэу мы бзэджэшла-гъэхэр зэрахьагъэх. Зыр тучантесым дэгъушылэфэ, адрэр тыгъоштыгъэ. Зэ-рарыр сомэ мин 30-м ехъу. Джырэ уахътэм ятло-нэрэ бзэджэшлэм хэбзэ-у, ухъумэкло кьулыкьухэр лъэхъух.

Шъэжъыеклэ хэпыджагъ

УФ-м хэгъэгъу клоцл Иофхэмклэ и Минис-терствэ иотделэу Джэджэ районым щылэм иуголовнэ розыск икьулыкьушлэхэм зэхэ-щэгъэ оперативнэ Иофхэабзэхэм яшлуагъэ-клэ, цыфым ыпкыны-лынэ шъобж хылыгъ-хэр тезышхэгъэ бзэджэшлэр псынклэу кьаубы-тын альэклыгъ.

Районым щыщ илъэс 30 бзэхъумаклогхэм опера-тивнэ ыкли лыхьун Иоф-хэабзэхэр рагъэклогыхэ-зэ зэрагъэунэфыгъэмклэ, бзэджэшлагъэм мы псэу-плэ дэдэм щыщ бзыль-фыгъэ ныбжыклар хэщэ-

гъэн ыльэклышт. Ащ зы-дэгъушылэхэ нэуж мы кьэ-барыр зэрэшъыпкъэр кьэ-нэфэжыгъ, ышлагъэми ар еуцолэжыгъ. Бзыльфы-гъэм кыизэрилоагъэмклэ,

нэбгыритлум азыфагу зэ-мызэгъыныгъэ кыизета-джэм, шъэжыер кыишти, хулыфьгъэм хэпыджагъ. Уголовнэ Иоф кыизэлуа-хыгъ, зэхэфынхэр маклогх.

Ветераным дэжъ щылагъ

АР-м хэгъэгъу клоцл Иофхэмклэ иминистру Александр Речицкэр Хэгъэгъу зэошхом ине-теранэу Николай Куслэ дэжъ щылагъ.

Бэмышлэу ащ ыныбж илъэс 90-рэ хъугъэ. Фэ-чэфэу ветераным мини-стрэм кыипэгъоклыгъ, еж ыльэныкьоклэ зэрахьэгъэ бзэджэшлагъэр хэбзэхъу-маклогхэм зэхафын зэра-лъэклыгъэмклэ пащэм фэ-рэзагъ. Шъугу къэдгъэ-кыжыын, 2015-рэ илъэ-сым, бжыхьэм, зыныбж хэклотэгъэ хулыфыгъэр бзэджашлэхэм агъэдели, сомэ миллион 1,6-рэ шлуа-тыгъугъ. Полицейскэхэм зэхэщэгъэ оперативнэ, хэушъафыкыгъэ ыкли техникэскэ Иофхэабзэхэм

яшлуагъэклэ, бзэджашлэхэр агъэунэфынхэ, нэужым кьаубытынхэ альэклыгъ. Ветераным иахъщэ ра-тыжыгъ. Ыныбжэ емы-лытыгъэу, пенсионерыр ыльэ тет, ветеран орга-низациехэм зэхэщэрэ Иоф-хэабзэхэм чанэу ахэла-жъэ. Чыплэ гузэжыогъу зефэм Изэзгъу кыифэ-хъугъэхэ полицием ило-фышлэхэм зэрафэрэр Н. Куслэ кылуагъ.

АР-м хэгъэгъу клоцл Иофхэмклэ и Министерствэ ипресс-кьулыкьу.

Тыгъуаклор къаубытыгъ

Поселкэу Яблоновскэм дэт тучанитлум зэры-тыгъуагъэхэм фэгъэхьыгъэ кьэбар щылэ ма-зэм и 9-м УФ-м хэгъэгъу клоцл Иофхэмклэ и Министерствэ иотделэу Тэхьутэмыкьое райо-ным щылэм идежурнэ часть кыилэклэхьагъ.

Следственнэ-оператив-тесхэм адэгъушылагъэх ыкли нэ купым хэтхэр тучан-

бзэджэшлагъэхэр а зы

Къоджэдэсхэм афэгумэкIых

Зигугъу къэтшыщтыр IофшIэнымкIэ ыкIи цIыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэмкIэ гъэIорышIапIэу Теуцожь районым щыIэр ары. Ащ бэмышIэу пацэ фашIыгъ Лыхъэтыкъо Мосэ.

Мосэ 1964-рэ илъэсым ичъ-пыогъу мазэ Пчыхъалыкъуае къыщыхъугъ, щапIугъ. Гурыт еджапIэм къызычIэкIым, Краснодар дэт механикэ-технологическэ техникумым щеджагъ. Ащ ыуж заочнэу Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ институтри къыухыжьыгъ.

IофшIэныр апэу зыщыригъ-жагъэр мебелишI фабрикэу «Кубань» зыфиIорэр ары. Ащ ыуж игупсэ район къызегъэ-

зэжым, IофшIэплэ зэфэшхьафхэм ищытхъу аригъалоэ ащылэжьагъ, 2014-рэ илъэсым итыгъэгъэзэ мазэ къыщыублагъэу зигугъу къэтшыгъэ гъэIорышIапIэм ипащ.

Мосэ адыгэгъэшхо хэлъ, цIыф шырыт. Шъабэу, Iушыгъэ хэлъэу упчIэхэм джэуапхэр къаретыжьы. Иунагъуи дахэ. Ишхъэгъусэу Разиет (ШхъаплIэкIомэ япхъу) ПенсиехэмкIэ фондым иIофшIа-

плэу АдыгэкIалэ дэтым щэлажьэ. Зэшхъэгъусэхэм лъфыгъитIу зеданIу.

Лыхъэтыкъо Мосэ бэмышIэу гуцыIэгъу тыфэхъугъ.

— Сызипэцэ коллективыр инэп, нэбгырипшI нылэп тызэрэхъурэр, — къелуатэ Мосэ. — Ахэм анэмыкIэу бухгалтериплI тил, ау ахэр Мыекъуапэ епхыгъэх. Сыкыизхэхъэгъэ коллективыр зегурыложьэу мэлсэу. Дэгъоуи къыспэгъокIыгъэхэщ, сидуапэ. Мары илъэс хъугъэу тызэдэлажьэщ, сафэраз.

Пшъэрылъ шхъалэу тилэр къоджэдэсхэу къытфаклохэрэм дахэу тапэгъокIыныр, яфэло-фашIэхэр (ахэр 40-м шокIы) игъом, дэгъоу афэдгъэцкIэнхэр ары.

Анахь Iофыгъо шхъалэмэ ащыщхэм ягугъу къэтшIын. СабитIу, щым къехъу зилэхэм, унэгъо лужьухэм къэралыгъом

лъэшэу ыналэ атырегъэты. Ахэм афэдэу районым исхэм яфэло-фашIэхэр афэзыгъэцакIэхэрэр тэры.

КIэлэцIыкIу 2594-рэ зыплурэ бзылфыгъэ 1550-мэ шэпхъэ гъэнэфагъэхэм атетэу мазэ къэс ахъцэ Iэпылэгъу алэклэ-тэгъахъэ. Ахэм ащыщ нэбгыри 111-мэ язакъоу сабыи 143-р апл, ящэнэрэ КIэлэцIыкIу къызфэхъугъэ бзылфыгъэ 60-ми зэтыгъо ахъцэ Iэпылэгъур игъом алэклагъэхъагъ.

Заом илъэхъан тылым щылэжьагъэхэу, IофшIэным иветеранхэу нэбгырэ 1109-рэ тил. Лажьы, хъакIы ямыIэу ращыгъагъэхэу, нэужым аухыижьыгъэхэу тилэри макIэп. Ахэми кIынэу альэгъугъэр къыдгурэлэ, шхъэклафэ афэтэшIы, атефэрэ зэтыгъо ахъцэ Iэпылэгъури игъом ятэты. ГъэрекIо ахэм сомэ миллиони 6-рэ мин 87-рэ афэттIупщыгъ.

Егъэджэн-пIуныгъэм, медицинэм, культурэм яветеранхэми фэгъэклотэныгъэхэр ялэх. Коммунальнэ фэло-фашIэу афагъэцакIэхэрэм атефэрэ ахъщэр затыкIэ, квитанциер тэ къытфахыжьышъ, агъэклодыгъэ мылпкур афызэклэтэгъэкложы. Джащ фэдэу гъэрекIо алэклэдгъэхъажьыгъэр сомэ миллиони 10-рэ мин 107-рэ. Джащ фэдэу унэгъо лужьухэм, зигъот макIэхэм, ахэм арыкIыгъэхэ студентхэм, нэмыкIэхэу фэгъэклотэныгъэхэр зилэхэм хэбзэ шапхъэхэм адитшэу яфэло-фашIэхэр афэтэгъэцакIэх. ЗэпстэумкIи гъэрекIо ахъцэ Iэпылэгъоу яттыгъэр сомэ миллион 60-м нахъыб.

Корр.: КъызэрэпIорэмкIэ, цIыфыбэ къышъоуалIэ.

ЛI. М.: Районыр цыклоп. Къуаджэми, къутырма псэуплэ 23-рэ ит. Ахэм нэбгырэ мин 22-м ехъу ащэлсэу. Мафэ къэс гумэкIыгъо зэфэшхьафхэр ялэхэу нэбгырэ 50 фэдиз къыт-

фэкло. Тэ унэм иятIонэрэ къат тыщэлажьэ. Нэжъ-лужьхэм, сэкъатныгъэ зилэхэм, сымаджэхэм къыдэмыкIоешъухэрэр къахэкIых. КъылухъапIэм одыджын хэтышъ, макъэ къызэгъэулкIэ, тилофышIэ ехышъ, зыгъэгумэкIыхэрэр къарегъалошъ, афагъэцакIэ. Зымылэгъухэрэм апае IэхъуамбэкIэ еджэнхэ альэкIынэу пчъэхэм трафаретхэр апылгъагъэх. Хэти зэри-фэшъуашэу тыпэгъокIы, тфэ-лъэкIыштыр афэтэшIэ, санатори-ем дгъаклохэрэри къахэкIы.

Корр.: Дэгъоу IофшIэным пае амал тэрэзи уиIэн фэе. АщкIэ шъуи-Iофхэр сыдэу щыгIха?

ЛI. М.: АщкIэ щыклагъэ тилэп. РеспубликэмкIэ типашэу Осмэн Альберт ренэу ыналэ къытет, тызцагъакIэрэ щылэп. ГъэрекIо мы унэу тызчIэсыр зэрэплэгъоу дэгъоу аригъэгъэцэкIэжьыгъ. Тищыклагъэр зэкIэ тил, тэри тлэкIэ къэдгъэнэштэп.

Корр.: УиIофшIэгъухэм ягугъу къытфэшIыба.

ЛI. М.: ЗыцIэ дэгъукIэ къе-мылон ахэм ахэтэп. Апэ къас-ломэ сшIоигъор зичIыплэ си-хъэгъэ аскъэлэе кIалэу Тыгъужь Руслъан сызэрэфэразэр ары. Коллектив дэгъу ыплугъ. СилофшIэгъухэмкIэ апэ зыцIэ къесло сшIоигъохэр сидуадзэу Пэнэшэу Роз, джащ фэдэх Псэунэкъо Зэрэ, Хъоклон Су-санэ. Ахэр ящысэтехыплэу IофашIэ нахь ныбжьыкIэхэу Чэсэбий Мариет, КIыкI Сусанэ. Зыгурэ зыпсэрэ IофшIэным хэзымылхъэрэ лэжьакло тилэпышъ, къахэсэгъэхъожьы. Гъонэжьыкъо Фатимэ, Хъэдэгъэлэ Зэрэ, КIыкI Фатимэ. Зэ-кIэми Тхъэм псауныгъэ къарет.

Сурэтым итхэр: **IофшIэнымкIэ ыкIи цIыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэмкIэ гъэIорышIапIэм иколлектив.**

Гъатхэм иджэмакъэ ыгъэрэхъатхэрэп

Теуцожь районым игубгъохэм КIымафэми ащырэхъатэп. КъэпIопэн хъумэ, мэкъумэщышIэм илъэс псаум зигъэпсэфынэу охътэ башэ къыфыхэкIырэп. Лэжьыгъэ шхъалэу коцым иIухыжьын къыкIэ-лъыкIуагъ ятIонэрэ Iоныгъори.

Ахэр игъом дэгъоу зэрэзэ-шIуахыгъэм ишIуагъэкIэ, гъэ-рекIо районым ичIыгулэжьхэм гъомылапхъэкIэ агъэфедэрэ лэжьыгъэ тонн мин 66-рэ къа-хыжьыгъ. Ащ фэдиз зернэ лэжьыгъэ районыр зыщылэм къыщыублагъэу къыщахыжьыэу къыхэкIыгъэп.

Ахэм ауж натрыфымрэ ты-гъэгъазэмрэ яугъоижьын да-клоу къыхъащт илъэсым игъэ-бэжъу лъэпсэшIу фашIызэ, гъэрекIо бжыхъэсэ гектар 10052-м ипхын агъэпсынкIагъ. А пчъагъэр гъэрекIо Iуахыжьы-гъэм гектар мин фэдизкIэ на-хъыб. Хъэ гектар 1602-м, коц — 7755-м, рапс — 688-м, кIымэфэ горох гектар 22-м япхын зауыхыгъэр шэклогъум ыкIэхэм адэжъ. А IофшIэнхэм адаклоуи къэрсэбаныр меха-низаторхэм къалэтыгъ.

Непи гъэтхэ лэжьыгъэхэр

зыцагъэбэгъоштхэ хъасэхэм яжъон зэпагъэурэп. Ащ фэ-шыхъат тыгъэгъэзэ мазэм и 28-м районым игубгъохэм жъонэкIо агрегат 16 зэраы-тыгъэр, гектар 200 фэдиз зэ-ражъуагъэр. Арэуштэу гъэпсэ-фыгъо ямыIэу Iоф зэрэшIэрэм ишIуагъэкIэ, механизаторхэм къэрсэбэнэ гектар 10192-рэ къалэтын алъэкIыгъ. Ар ежъ-хэм гухэлъэу ялагъэм фэдитIу хъазыр мэхъу. Джыри чIыгур къэгъушъым е къыкIыгъэдые-мэ, а пчъагъэм хагъэхъошт.

— Ащ изакъоп, гъатхэри чыжьэпышъ, губгъо IофшIэнхэри къэблэгъагъэхэщ, ащ иджэ-макъэ чIыгулэжьхэр ыгъэрэ-хъатхэрэп, — ело районым мэкъу-мэщымкIэ игъэIорышIа-плэ ипащэу Хъэдэгъэлэ Мэ-джыдэ. — Непэ гумэкIыгъо щылэп. Тибжыхъасэхэр къэт-плыхъагъэх, тиагрономхэри,

тифермерхэри губгъохэм ары-тых, Iофхэм язытет зэрагъашIэ. Бжыхъасэм осыр дэгъоу къа-тесагъэу чыIэшхо къэхъуи зи аришIагъэп. Осыри игъорыгъоу жъужьы, бжыхъасэхэр дахэу къычIэщыжьыгъэх. Ащ фэди-зэу уигъэгумэкIынэу псыр зэ-рыуцуагъэхэр тилэхэп. Цыгъо-шъуаехэри ахэхэп.

Мэджыдэ къызэрэтилуагъэм-кIэ, тызхэхъэгъэ илъэсым рай-оным имеханизаторхэм нат-рыф гектар 7000 халъхъащт. Ащ щыщэу 4500-р Iахъэхэлъ хъызмэтшIапIэхэм, адырэ къэ-нэрэ гектар 2500-р фермер-хэм агъэбэгъошт. ЧIыгу гек-тар 6700-ми тыгъэгъазэр аща-шIэшт. Iахъэхэлъ хъызмэтшIа-плэхэм алэжьыштыр гектар 3500-рэ, фермерхэм — ты-гъэгъэзэ гектар 3200-рэ.

— Мы лъэхъаным хъызмэт-шIапIэхэри фермерхэри зыуж итхэр, — ипсалъэ лъегъэкIуатэ Хъэдэгъалэм, — анахь лэжьы-гъэшхо къэзытыштхэ натрыф ыкIи тыгъэгъэзэ лъэпкъышIухэр къызIэклэгъэхъэгъэнхэр ары. Фирмэу «Синдика-Агром» (ипа-щэр Кушъу Рэмэзан) илъэс къэс натрыфри, тыгъэгъазэри

цагъэбагъо, мыгъи къызэкIэ-клоштхэп, ячылапхъи, ащ чIы-гъэшIоу дыхалхъащт тонни 140-ри ял. Бжыхъасэхэм псыр акIэмыуцоным гъэрекIо бжы-хъэ тырагъэпсыхъагъэх, ахэм алэклагъэхъащт аммиачнэ се-литрэ тонн 80 Кушъу Рэмэзанэ къаригъэцэгъах. Неппи нычэпи ямыIэу губгъом ит, хъасэхэр къеплхыгъэх, язытет зэрегъа-шIэ, ящыкIэгъэ IофшIэнхэр механизаторхэм арагэгъэшIыплэ.

Джащ фэдэу гъэтхэ губгъо IофшIэнхэм гупсэфыгъо ямыIэу зыфэгъэгъэхъахэрэм ащыщ ПэнэжьыкIуае щызэхъащэгъэ фирмэу Юрий Петрищевыр зи-пащэм ичIыгулэжьхэри. Ахэ-ми гъэтхэ лэжьыгъэхэр зы-цагъэбэгъоштхэ чIыгу гектар 1030-р ажъогъах. Къутырэу Петровым дэт хъызмэтшIапIэу «Шанс» зыфиIорэм ипащэу Уджыхъу Юсыф ичIыгуи жъо-гъахэ, ичылапхъи хъазыр. Ахэр апхъыхэ зыхъукIэ адыхалхъа-нэу чIыгъэшIу тонни 145-рэ къа-ригъэцэгъах. Ащ щыщэу тонн 60-р аммиачнэ селитр. Анахь чIыгъэшIубэ къызIэклэгъэхъа-гъэр фирмэу «Киево-Жураки». Ащ къэрсэбан гектар миным ычIыплэ 1238-рэ къыщалэты-гъах. Ябжыхъэсэ гектар 2611-ри дахэ. Лэжьыгъэм игъэбэ-гъон фагъэIорышIэнэу чIыгъэ-шIу тонни 170-рэ къацэгъах.

Iахъэхэлъ хъызмэтшIапIэ-хэм язакъоп, районым ифер-

мерхэми мы мафэхэм гъэпсэ-фыгъо ялэп — чIыгур ажъо, чылапхъэхэр къызIэклагъахъэ, минеральнэ чIыгъэшIухэр агъэ-хъазырых. Непэ ехъулэу чIыгу гектар 2500-м ычIыплэ 4242-рэ ажъогъах. Бжыхъэсэ гек-тар 2324-у ялэм дэлэжьэнхэу зыфегъэхэкIэ Iэклагъэхъанэу аммиачнэ селитрэ тонн 50 къа-щагъ. Натрыф ыкIи тыгъэгъэ-зэ чылэпхъэшIухэри бэхэ зэ-рагъэгъотыгъахэх. Анахь щы-сэтехыплэу гъэтхэ губгъо Iоф-шIэнхэм зафэгъэгъэхъахэрэм ащыщых фермерхэу Шхъэ-лэхэу Мэдинэ, Уджыхъу Бо-рисэ (Гъобэкъуай), Шынэнхэу Юрэ, ДжармэкIо Аслъан (Джэ-джэхъабл), МэщIлэкIо Махъ-мудэ (Къунчыкъохъабл), нэ-мыкIэхэри.

— Щэч зыхэмылхъыр, — икIэухым къело ХъэдэгъэлэI Мэджыдэ, — зэкIэхэри зэри-фэшъуашэу фэхъазырхэу гъэтхэ губгъо IофшIэнхэм зэрапэгъо-кIыштхэр ары. Джары непэ тичIыгулэжьхэм гъэпсэфыгъо зыкIаымылэр. Хэти ешIэ чылэ-пхъэ дэгъу уимылэу, чIыгъэ-шIухэр икъоу алэклэмыгъахъэу, чIыгур тэрэзэу умыгъэхъази-рэу лэжьыгъэ тэрэз къызэ-рэмыхыжьыштыр, ауж укы-зэринэщтыр. Тэ апэрэхэм тахэт, джыри тахэтышт, тапэ едгъэ-хъушт, гъунэпкъахэр тштэ-штых.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр НЭХЭЕ Рэмэзан.

УПСАУНЭУ УФАЕМЭ

Холестериным къыщегъаклэ, лъыр еукъэбзы

Адыгэхэм егъашлэми ягъогогъоу, яхатэху бжыхэм аукъэбзыжыхэрэм хурэе фыжы-шхоху къаданэщтыгъэ къэбым ащ фэдиз шлуагъэ хэлми зэклэми амышлэщтыгъэнклэ хуэщт. Ау народнэ медицинэм къызэрипорэмклэ, пшхынклэ къэбыр зэрэшлэм имызакъоу (дэгъоу утефэмэ), псауныгъэмклэ гъомылэпхъэ пшхъапэу щыт.

Къэбым икъэгъэклыни, ар зыщыуугойжын фэе уахтэми, ащ идэгъугъэ-дэигъэ къызе-

решлэщтми адыгэхэр фэбгъэ-сэжынхуэ щытэп. Тыкыизте-гушылэ тшлэигъор медицинэм ылъэныкъоклэ ащ шлуагъэу хэлъыр ары.

Медицинэ шлэныгъэм зэригъэунафыгъэмклэ, къэбым бэу хэлых шъоушыгъур ыкли клетчаткэр, кислотэ зэфэшхъафхэмклэ, витамин зэмылэужыгъохэмклэ, минеральнэ цыгъумклэ ар баи.

Пкъышъолым веществохэмклэ зэблэхуныгъэ щыхуэгъэ-

мэ («обмен веществ» зыфалорэр), къэбым зыпкъ регъэуцожы, клэтыим тэрэзэу лэф ышлэнымклэ ишлуагъэ къэкло. Мыхэм ямызакъоу, народнэ медицинэм къызэрипорэмклэ, къэбым лъым холестеринэу хэлъыр нахь маклэ ешлы, ар еукъэбзы.

Цыфым кышъошынур (фурнкулез) илэмэ, мэлпшымэ, лъыдэклуае, атеросклерозым, подагрэм агъэгумэклымэ, къэбым ишлуагъэ къэкло. Нэрвэ системэр гъэрэхъатыгъэнымклэ къэбыр амалышлэу кыхегъэщы народнэ медицинэм.

Шъуфэсакъ, шынагъо! Къэбыр амыгъэфедэмэ нахышлу жъэжъые мыжъо уз («почечнокаменная болезнь» зыфалорэр) зилэхэм.

Лэзэклэ амалэу илэхэр

Зэзрыклуаплэхэм, зэз шэрэбым гъэкошын гъэцкленэу ашлын фаер зэщыкыуагъэмэ («дискинезия» зыфалорэр)

* Зэзрыклуаплэхэм уагъэгумэклы хуэмэ, къэбыр пшхынклэ дэгъоу къело народнэ меди-

цинэм. Шлу етагъэм, гепатит хуэгъэм, зелаэхэрэм ыуж къэб цынар е гъэжуагъэр (шъуамплэр хымыгъахъэу) ышхы хуэмэ, шлур нахь псынклэу зэтеуцожыщт. Мафэ къэс къэб грамм 500-м кышчымыклэу пшхын фаеу ары.

* Мы узхэм уялэзэнымклэ амалышлэу народнэ медицинэм кытыхэрэм ащыщ къэбыпсыри. Мафэ къэс къэбыпс стэчан е стэчанныкыо ипшун фае ащ пае. Етлани мыщ нэрвэхэри егъэрэхъатых, уегъэчые. Ары ащ угъолпыжыным ыпэкклэ уешъомэ зыклэнахь фэдэр.

Веществохэмклэ зэблэхуныгъэр (обмен веществ) зэщыкыуагъэмэ

Ар зыпкъ иуцожынымклэ лъэшэу лэпылэгъушлэу агъэунэфыгъэмэ ащыщ къэбыпсыр. Ушхэным ыпэкклэ зы сыхъат щылэу къэбыпс стэчан мафэ къэс тлогъогогъо ипшэушт.

Стенокардиер

Гур зыдэщылэ чыплэм илэгъо-блэгъу онтэгъоу кыпшы-хуэ зыхуэклэ, къэбыклэ укъэбзыгъэ джэмышхышхыи 3 — 4 пшхымэ, нахь псынклэ ухуэщтэу ело народнэ медицинэм.

Косметикэм зэрэцагъэфедэрэр

☒ **Нэгур мэлпшымэ**

Уз гъэнэфагъэ емыпхыгъэу нэгур пцэу гу лъышъутагъэмэ, къэбыр лэпылэгъу кышхуфэхуэщт. Къэб куцлым щыщ джэмышхышхыитлур жъгъэу уупклэтэныш, псы тлэклу клэбгъэхэныш, мэшлэ маклэм кышчыбгъэжъошт зэхэтлэтлэфэ. Ащ шъоу шайджэмышхышхы хэбгъэхэныш, дэгъоу зэхэбгъэклухъащт. Ар зыучылыклэ, хъэдэн шъабэм щызэбгъэфэныш, нэгущом теплъэащт.

☒ **Пигмент бжыгъэхэр**

Къэбыклэ цынахэр уукъэбзынхэшь, псы тлэклу ахэм ахэбгъэхэныш (1:1) дэгъоу бгъэушъэбыщтых. А «щэпсым» шъоу хэлпхъаныш, нэгущом щыпфэщт, такык 30-рэ тебгъэлъыщт. Бжыгъэу нэгущом илэхэр хэклоклэфэ арэуштэу пшыщтэу къело народнэ медицинэм.

«Унэгъо доктор»

Арэуштэу еджэх унэм кышчагъэклыр къэгъэгъэ лъэпкъэу «Золотой ус» зыфалорэм. Народнэ медицинэм уз зэфэшхъафхэм ялэзэгъэнымклэ мыщ шлогъабэ хэлъэу кы-хегъэщы.

Ахэм ащыщых **панкреатитыр, бронхиальнэ астмэр (адыгэмэ «гуклыф» зыфалорэр), нэгъуэтэныр (гастритыр) ыкли нэгъум е клэтыим ягъэхэр афэхуэгъэмэ.**

Зэз щэрэбыр лъыр-стыр хуэгъэмэ, мы къэгъэгъэ лъэпкъыр бгъэфедэ хуэщт, клэтыим тэрэзэу лэф ышлэнымклэ ар амалышлэу щыт, бзылфыгъэ узклэ алъытэхэрэмклэ ар лэпылэгъушлу хуэу кыхегъэщы народнэ медицинэм. Мыхэм ямызакъоу, ащ лъым гемо-

глобинэу хэлъыр къелэты, дэгъоу уегъашхэ.

Зигугъу къэтшыгъэ узхэм ялэзэгъэным фэшл мы къэгъагъэр шыклитлу илэу бгъэфедэн лъэклыщтэу къело народнэ медицинэм.

Апэрэр. «Золотой усым» ытхъапэхэр жъгъэу уупклэтэнхэшь, стэчаным имызыпэу хъакъу-шыкълум иптэкъошт, нэужым ащ хэпклэщт псы къэбзэ стэчаниш. Ар мэфипшырэ щыбгъэтыщт. Мафэ къэс ушхэным ыпэкклэ такык 40 илэу щэгъогогъо ащ уешъошт «десертнэ» зыфалорэ джэмышхым изэу. Мэфэ 21-рэ ар ащ тэу зыбгъэфедэрэм ыуж зы тхъамафэрэ зыбгъэпсэфыныш, ятлонэрэу ебгъэжъэжыщт а лэзаклэр.

Ятлонэрэр. Къэгъэгъэ тхъапэхэр иныхэмэ — тхъэпитлу, цыклухэмэ — щы псы литрэм хэлпхъанхэшь, такык 5 — 7-м мэшлэ маклэм кышчыбгъэжъоштых. Чэц-зымафэм

ар щыбгъэтыщт. Нэужым грамм 50 зырызэу мафэм щэгъогогъо уешъозэ пшыщт ушхэным ыпэкклэ такык 40 илэу. Мэфэ 21-рэ ари зэрэпшын фаеу народнэ медицинэм кылорэр.

Нэклубгъор зыгъэхъазыргъэр ЖАКІЯМЫКЪО Аминэт.

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ехылаагъ» зыфило-рэм ия 3-рэ статья ия 2-рэ лах зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2015-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 25-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ехылаагъ» зыфило-рэм ия 3-рэ статья ия 2-рэ лах зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2007-рэ ильэсым бэ-дзэогуым и 6-м аштагъэу N 102-р зытетэу «Адыгэ Рес-публикэм и Лышхъэ ехылаагъ» зыфило-рэм (Адыгэ Рес-публикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2007, N 7; 2010, N 8; 2011, N 11; 2013, N 5, 7, 11, 12; 2014, N 10; 2015, N 3) ия 3-рэ статья ия 2-рэ лах мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

1) я 15-рэ пунктм гушылэхэу «Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ игуадзэхэу зилэнатлэ Адыгэ Респу-бликэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкълэко къулыкъу ипэщэ лэнатлэ дэзыгъэцэкълэхэрэр хэмытхэу» зыфилохэрэр хэгъэ-кълэжыгъэнхэу;

2) я 17-рэ пунктм мыщ тетэу къэтыгъэнэу: «17) Адыгэ Республикэм изакон диштэу, Урысые Фе-дерацием и Генеральнэ прокурор игъоу зэрильгъурэм тетэу Адыгэ Республикэм и Прокурор лэнатлэм зэрэлуа-гъахэрэм ехыллэгъэ унашъор ештэ:».

Я 2-рэ статья. Мы Законом кӀуачӀэ илэ зыхъурэр Официальнэу кызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законом кӀуачӀэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТХЪАКӀУШЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2015-рэ ильэс N 492

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «2015-рэ ильэсымкӀэ ыкӀи 2016-рэ, 2017-рэ ильэсхэм ячэзыу пӀалъэкӀэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехылаагъ» зыфило-рэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2015-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 25-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и За-конэу «2015-рэ ильэсымкӀэ ыкӀи 2016-рэ, 2017-рэ ильэсхэм ячэзыу пӀалъэкӀэ Адыгэ Рес-публикэм иреспубликэ бюджет ехылаагъ» зыфило-рэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2014-рэ ильэ-сым тыгъэгъазэм и 18-м аштагъэу N 349-р зыте-тэу «2015-рэ ильэсымкӀэ ыкӀи 2016-рэ, 2017-рэ ильэсхэм ячэзыу пӀалъэкӀэ Адыгэ Респу-бликэм иреспубликэ бюджет ехылаагъ» зыфило-рэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэ-хэугъоягъэхэр, 2014, N 12; 2015, N 5, 12) мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

1) а 1-рэ статьям ия 1-рэ лах мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«1. 2015-рэ ильэсымкӀэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет мыщ тетэу ухэсыгъэнэу:

1) Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет сомэ мин 14376113.9-рэ хъурэ хахъо илэнэу кырадзэ, ащ хэхъэх сомэ мин 7212558.0-рэ хъурэ хэбзэлахъ, мыхэбзэлахъ хахъохэр, сомэ мин 7163555.9-у зэкӀамыгъэкӀожыштыр;

2) Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет пстэумкӀи хъарджэу сомэ мин 15744235.6-рэ ышӀынэу;

3) Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет сомэ мин 1368121.7-м фышкӀэнэу.»;

2) я 7-рэ статьям:

а) ия 3-рэ лах ия 1-рэ пункт хэт пчъагъэу «29576.6-р» пчъагъэу «26599.7-кӀэ» зэблэхъугъэнэу;

б) ия 4-рэ лах хэт пчъагъэу «1415502.4-р»

пчъагъэу «1451608.0-кӀэ» зэблэхъугъэнэу;

3) я 9-рэ статьям:

а) ия 4-рэ лах иапэрэ абзац хэт пчъагъэу «2722975.7-р» пчъагъэу «2723033.9-кӀэ» зэблэ-хъугъэнэу;

б) ия 4-рэ лах ия 1-рэ пункт хэт пчъагъэу «158375.8-р» пчъагъэу «158844.8-кӀэ» зэблэ-хъугъэнэу;

в) ия 4-рэ лах ия 9-рэ пункт хэт пчъагъэу «206488.0-р» пчъагъэу «206077.2-кӀэ» зэблэ-хъугъэнэу;

г) ия 9-рэ лах хэт пчъагъэу «602110.2-р» пчъагъэу «663325.6-кӀэ» зэблэхъугъэнэу;

4) я 10-рэ статьям ия 1-рэ лах хэт пчъагъэу «300000.0-р» пчъагъэу «324136.0-кӀэ» зэблэ-хъугъэнэу;

5) гуадзэхэу N 1-р, 5-р, 9-р, 11-р, 13-р, 15-р, 17-р, 19-р, 23-р, 27-р, 30-р мы Законом игуадзэхэу N 1-м, 2-м, 3-м, 4-м, 5-м, 6-м, 7-м, 8-м, 9-м, 10-м, 11-м адиштэу икӀэрыкӀэу къэтыжыгъэнхэу.

Я 2-рэ статья. Мы Законом кӀуачӀэ илэ зыхъурэр

Официальнэу кызыхаутырэ мафэм щегъэ-жьагъэу мы Законом кӀуачӀэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТХЪАКӀУШЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2015-рэ ильэс N 493

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Гъэсэныгъэм ылъэныкъокӀэ къэралыгъо полномочие зырызхэр чӀыплэ зыгъэлорышлэжыным икӀулыкӀухэм афэгъэзэгъэнхэм ехылаагъ» зыфило-рэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2015-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 25-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Респу-бликэм и Законэу «Гъэсэныгъэм ылъэныкъокӀэ къэралыгъо полно-мочие зырызхэр чӀыплэ зыгъэло-рышлэжыным икӀулыкӀухэм афэ-гъэзэгъэнхэм ехылаагъ» зыфило-рэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэн-хэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу N 226-р зытетэу «Гъэсэныгъэм ылъэ-ныкъокӀэ къэралыгъо полномочие зы-рызхэр чӀыплэ зыгъэлорышлэжыным икӀулыкӀухэм афэгъэзэгъэнхэм ехы-лаагъ» зыфилоу 2008-рэ ильэсым ты-гъэгъазэм и 23-м кыдэкӀыгъэм кы-кӀэлыкӀорэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлы-гъэнхэу:

1) а 1-рэ статьям ия 1-рэ лах мыщ фэдэ къэлуакӀэ зилэ я 7-рэ пункткӀэр хэгъэхъогъэнэу:

«7) зэтыгъо къэралыгъо ушэты-ным изыфэгъэхъазырынкӀэ лӀфшӀэ-ным хэлэжыгъэ кӀэлэегъаджэхэм ахъщэ компенсации алӀкӀэгъэхъэ-гъэнэу.»;

2) я 3-рэ статьям ия 3-рэ лах хэт гушылэхэу «гуадзэхэу N 1-м, 3-м, 4-м, 5-м, 6-м адиштэу» зыфи-лохэрэм ачӀыплӀкӀэ гушылэхэу «гуа-дзэхэу N 1-м, 3-м, 4-м, 5-м, 6-м,

7-м адиштэу» зыфилохэрэр тхы-гъэнхэу;

3) я 10-рэ статьям ия 1-рэ лах мыщ фэдэ къэлуакӀэ зилэ я 3 — 5-рэ пункткӀэхэр хэгъэхъогъэнхэу;

«3) чӀыплэ зыгъэлорышлэжыным икӀулыкӀухэм къэралыгъо полномо-чиехэр агъэцэкӀэнхэм пае мылькоу къалӀклахъэрэр нэмыкӀ лъэныкъохэм апӀэлуагъахъэ зэрэмыхъуштыр;

4) чӀыплэ зыгъэлорышлэжыным икӀу-лыкӀухэм къэралыгъо полномочиехэр агъэцэкӀэнхэм пае мылькоу къалӀ-клахъэрэр нэмыкӀ лъэныкъохэм апӀэ-луагъэхъагъэу кызыхагъэщӀкӀэ;

5) чӀыплэ зыгъэлорышлэжыным икӀу-лыкӀухэм къэралыгъо полномочиехэр тэрэзуу замыгъэцэкӀэхӀкӀэ.»;

4) мы Законом игъусэ гуадзэм тетэу кӀэу къэтыгъэнэу.

Я 2-рэ статья. Мы Законом кӀуачӀэ илэ зыхъурэр

2016-рэ ильэсым шылэ мазэм и 1-м кышыублагъэу мы Законом кӀуачӀэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТХЪАКӀУШЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2015-рэ ильэс N 495

Адыгэ Республикэм и министрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыф куп заулэмэ коммунальнэ фӀэо-фашӀэхэм атефэрэ ахъщэм итынкӀэ социальнэ лӀпылӀгъу зэралӀклагъэхъащт шӀыкӀэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Федеральнэ законэу N 176-р зыте-тэу «Урысые Федерацием псӀэупӀэхэм-кӀэ и Кодексрэ Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ заулэхэмрэ зэхъоклы-ныгъэхэр афэшлыгъэнхэм ехылаагъ» зыфилоу 2015-рэ ильэсым мэкъуогъум и 29-м кыдэкӀыгъэм тегъэпсыхагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешӀы:

1. Адыгэ Республикэм иминистрэ-хэм я Кабинет иунашъоу N 83-р зы-тетэу «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыф куп заулэмэ коммунальнэ фӀэо-фашӀэхэм атефэрэ ахъщэм итынкӀэ со-циальнэ лӀпылӀгъу зэралӀклагъэхъащт шӀыкӀэм фэгъэхьыгъ» зыфилоу 2008-рэ ильэсым жъоныгуакӀэм и 12-м кы-дэкӀыгъэм мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэ-хэр фэшлыгъэнхэу:

1) я 2-рэ пунктм ия 6-рэ подпункт кӀуачӀэ имылӀжъэу лъытэгъэнэу;

2) мыщ фэдэ къэлуакӀэ зилэ я 9.1-рэ пункткӀэр хэгъэхъогъэнэу:

«9.1. Урысые Федерацием иправо-вой актхэм атегъэпсыхагъэу социаль-нэ лӀпылӀгъу арагъэгъотыным ифиты-ныгъэ зилэ цыфхэм коммунальнэ фӀэо-фашӀэхэм атефагъэм ипроцент 50 фӀэ-диз ахъщэ лӀпылӀгъу алӀкӀэгъэхъэгъэнэу. АщкӀэ коммунальнэ фӀэо-фашӀэхэм япхы-гъэ шапхъэхэм ательытагъэу прибор-хэм къагъэлъэгъуагъэм тегъэгъэ ахъщэм кыпкырыкӀынхэ фае. ЗыгорӀкӀэ ащ

фэдэ приборхэр ямылӀэхэ хъумэ, Уры-сые Федерацием и Правительствэ ыухэ-сыгъэ шапхъэхэм къапкырыкӀыхъэзэ цыфхэр зыщыпсӀэхэрэ унэм чӀэсым ахъщэ лӀпылӀгъур лӀклагъахъэ.»;

3) мыщ фэдэ къэлуакӀэ зилэ я 14.1-рэ пункткӀэр хэгъэхъогъэнэу:

«14.1. УчетымкӀэ приборхэм къагъэ-лъэгъуагъэм кыпкырыкӀыхъэзэ мэзи 6-м кыкӀоцӀ коммунальнэ фӀэо-фашӀэхэм атефагъэр зыфӀэдыр кырадзэ ыкӀи ащ елытыгъэу ахъщэ лӀпылӀгъур алӀкла-гъахъэ.»;

4) я 15-рэ пунктм кӀуачӀэ имылӀжъэу лъытэгъэнэу;

5) мыщ фэдэ къэлуакӀэ зилэ я 31.1-рэ пункткӀэр хэгъэхъогъэнэу:

«31.1. Приборхэм къагъэлъэгъуагъэм-кӀэ коммунальнэ фӀэо-фашӀэу кызфа-гъефагъэр шапхъэхэм анахъ макӀэ зы-хъукӀэ, кыкӀэлыкӀорэ ахъщэ лӀпылӀгъоу аратыштым ар зэрэнахъ макӀэр кы-щыдалытӀэшт.».

2. Официальнэу кызыхатутырэ ма-фэм щыублагъэу мы унашъом кӀуачӀэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2015-рэ ильэс N 302

(Къызкълъыкlorэ
щылэ мазэм и 20-м
кыздэкыгъэ номерым ит).

Къехуэлэн ылъэкыштым те-
шыныхъу Дэхэнагъо пчыхъэ-
рэ унэм кыкыштыгъэп, loф
дэдэ горэ имылэмэ, мафэри
урамым кытехъэщтыгъэп, Шу-
мафэ инэплъэгъу зыщидзые-
щтыгъ, ау зы къуаджэ узды-
дэсэу узэлуыкълэхэн плъэкына,
урамым ылэ кызыщэфэм, гушы-
лэм кыхъэ зырымгыгъэшлэу зэ-
клэм къэупчлагъ:

— Мыщ ыпэклэ тызызэлэклэм
кыюслогъагъэм уегупшысэгъаха,
Дэхэнагъу?

— Сэри кыюслогъагъэба,
Шумаф, уалъэныкълэ сызэгуп-
шысэн зэрэщымылэр, оц нэмык
хулыфгыгъэ дунаим кытемынэ-
жыгъэкли, псэогъу сызэрэпфэ-
мышъуштыр. Ащ шлокъэу сэ гу-
гъаплэ кыюстыным ущымыгъу,
— кыпиупкыгъ Дэхэнагъо.

— Ары loль... Ары loль!
— ежэ зыдэгущылэжырэм фэ-
дэу плызыу Шумафэ тлэклурэ
щтыгъ. Нэужым кыфидзыгъ:
— Дэгъуба адэ арэу оломэ,
нэужым кыюхуэлэрэмклэ сэ
сымыгъэмысэжэ, — кызэри-
loкли, пшъашъэм кылоштым
емыжэжэу ыпэклэ фэдэу Шу-
мафэ ежэжыгъ.

Мэлбэхуэкълэм япшъашъэ,
Дэхэнагъо тыгъоспчыхъэ ахыгъ,
— а къэбарым пчэдыжым
къуаджэм зыщиушъомбгъугъ.
«Хэтэ зыхыгъэр?» А упчлэм
иджэуап къезытыжын къахэ-
кыштыгъэп. Шыгъозагъэх Шу-
мафэ Дэхэнагъо ыгу зэрэри-
хырэм, ау ар ышлэгъэныр хэти
рипэсыштыгъэп. Дэхэнагъо,
пшъашъэ къежыгъэклэ дахэм,
ежэ Шумафэ нахы фэдитлу
хъазырклэ нахыклэм, ащ фэдэ
жъалымыгъэ ыгу кыфэмыкы-
штыгъ ары хэти кышыхушты-
гъэр. Дэгъоу ашлэ Шумафэ, ащ
фэдэ цыфэп. Ау хэтэ? Ар
зэрамышлэрэм Дэхэнагъо ила-
хылхэр пыхъухуэ зырагъа-
жэм къагъотыныр кыгъэхъы-
ллагъ.

Шумафэ гъунэгъу къуаджэ-
хэм къащыцугъэп, къоджэ
лудзыгъэм ятэшым ыпхъоу,
унагъо зилэу дэсым рищэллагъ.
Ары шхъае, ащ къэтызэпы-
тыштэп ныл! Зы тхъамафэ
зытешлэм Шумафэ Дэхэнагъо
еупчлэгъ:

— Тадэжэ тыкложыным игъо
хуыгъэ. Сэшлэ къуаджэм узэ-
рэсщэжыгъэр зэрэшлэу уила-
хылхэр кызыэрэплъысыштыр.
Джы сэ сшлэмэ сшлоигъор о
яплотштыр ары.

— Ясложтыр нафэба! — Дэ-
хэнагъо джэуапым бэрэ Шу-
мафэ ригъэжагъэп. — Сыпфэ-
мыеу укыисэбэни сызэрэпхы-
гъэр арыба! Кыспыкълэхэрэм
ауж сыхъанышъ тадэжэ сыкло-
жышты.

— Хэбзэ loф пшынышъ,
хъапсым сычлэгъэгъэтысхъашты,
арба?

— Ары о уифэшъуашэр.

Ар зэрифэшъуашэр ежэ Шу-
мафи зыдешлэжы. Ышхъэ
еуфэхыгъэу кыриложыштыр
ымышлэу тлэклурэ щтыгъ. Нафэ
джы сыд фэдэ телъхъаплэ
ышыгъэкли Дэхэнагъо ытхъа-
клэм зэрэрымгыгъэхъаштыр, ау
кызызэхышлыкымэ боу фэрэ-
зэшт.

— Ащ ухэмыхъэм сэрыкли
орыкли нахышлу, — ымакъэ
маклэу кыригъэжыагъ Шума-
фэ. — Сыобэнынышъ, усхы-
ным сынэзгъэсыгъэр сэ къэсы-
мыложымы ори къэпшлагъэу
кысщэхъу. Лъэш дэдэу сыгу
урихыгъэшъ, зэп-тлоп кызыз-

ПЭНЭШЪУ Сэфэр

«Дахэу укъэхъун нахы...»

Рассказ

рэослагъэр, усимылэу сыщылэн
зэрэсымылэкыштыр ары. Ащ
ихъатырми, сыкызызэхэпшы-
клымэ лъэшэу сыпфэрэзэшт.
Тызэдыщылэным укъезэгъымэ,
гушылэ пытэ кыюсэты угу сы-
кыхэмыуленэу, сфэлъэкы-
штымклэ пшлоигъор пфэсшлэным
сыпылэныу.

— Ащклэ гугъаплэ кыюс-
тышъуштыгъ, — ылауагъ Дэхэ-
нагъо. — О пшхъэ узфэгъу-
мэклирэр нахъ, сэ сыгу зыфэ-
мыкlorэ лым сигъашлэм сы-
дыщылэнэу сыкъезэгъмэ сыгу
чышлэштым, хъазабэу спэклэ-
кыштым уягупшысэнэу уфаеп.

Шумафэ зэклэм ышъо кыи-
зэрихъокыгъ, ошъопщэ шуцлэу
ынахэ къэумэээхыгъ. Зэрэгуб-
жыгъэр пшлэнэу ымакъэ кыи-
филэтыгъ:

— Пшлэн зыфапlorэм уфит,
уахътэр мэклэуагъэми, сэ сыз-
клэхъопсыштыгъэр кыыздэхуыгъ,
пкышъо пцланэ сыкыинэсэу плэм
сыбдыхэлтыгъ. «Уфэллэн нахы
зегъэгъал!» ало. Джы хъапсым
сычлэгъэгъэтысхъагъэми, ил'эс
пчъагъэу судым кыистырильхъэ-
рэр къэсыуынышъ, къуаджэм
сыкъэкълэжын, ау о шъуадэжэ
окълэжклэ пшъашъэ ухъужы-
нэп. Ащ ыуж а кыпфыреп-
лъэклэу зыфэллогъэ клэлэхэм
ащыц гугъаплэп псэогъуклэ
кыпфаеу кыпплылэбэжын
къахэклинклэ. Егупшыс ащ.

Дэхэнагъо ыпэкли ащ егуп-
шысэгъахъ, ау ар ылоу Шума-
фэ кылылэханэмэ, ыгу шышлэ-
штым кызытэтирлэжагъ.

— Угу зыфэмыкlorэм уыгъа-
шлэм удыщылэным ыпэу лы
симылэхэныр сэ нахъ къэсэштэ.
Сэ сизакъоп бзылфгыгъэу
псэогъу зымылэу щылэр. Арышъ,
кыызфэллуагъэм сыкъезэгъын
слъэкыштыгъ, — кыпиупкыгъ
Дэхэнагъо.

Ащ шлокъэу дао фешлыклэ
кыкылын зэрэщымылэр Шума-
фэ кыыгурылуи, Дэхэнагъо
къуаджэм кышэжыгъ. Ар
зашлэм, илахылхэри кылы-
лэсыгъэх. Кызеупчлэхэм, псэ-
огъуклэ Шумафэ зэрэфэмыер,
къэбэни зэрихыгъэр ариуагъ,
ауж ихы ядэжэ клэжыгъэ. Ащ
ыуж мэфэ зытлуц нахъ
темышлагъэу хабзэм иллыкълэхэр
кылылэсхи, машинэм рагъэ-
тысхыи Шумафэ дащыгъ.

Ащ Шумафэ илахылхэр кыи-
гъэгумэклигъэх. Пшъашъэр фэ-
мыеу ебэни ыхыгъэу загъэ-
унэфырэм, ил'эс пчъагъэу хъап-
сым члэсынэу судым тыриль-
хъан ылъэкыштыр маклэп.
Лымафэкълэхэр къэзэрэфыжъа-
гъэх, нахыжэу плакъом хэ-

тым, Абдулахъ, зышхъац, зы-
жэклэ-пакълэхэр осым фэдэу
фыжыбзэ хуыгъэм, жыгъом
тлэкли кыуфагъэм, лытэныгъэ
зыфашырэ лыжыхъу зытлуц
игъусэу Мэлбэхуэкълэхэм адэжэ
къэсыгъэх. Абдулахъ гушылапэр
ыубытыгъ:

— Тиклалэ шхъэубэтагъэ
кыхэфагъ. Ар тэри зэхэтэшлэ,
лъэшэуи тыгу хэкли, ау шъо-
ри кыжыгурыло хуышт хэзы-
гъэуагъэр, шъуипшъашъэ лъэ-
шэу ыгу рыхыгъэти, ау кыи-
щегъэзыети ары. Етлани кыи-
дэшъулытэн фаеу кысщыху-
рэр пшъашъэ хыныр тэ тиклалэ
кызыэрэщемыжыагъэр, ижыкклэ
кышыхуылабэу ар адыгэхэм
зэрахэлтыр ары. Шъуегупшыс
тиклалэ агъэтлысмэ кыкылэлы-
клон ылъэкыштым, лэкъуитлум
хъарам шуцлэбзэ тызэфышлышт.
Унэ зэмыплъэу а зы къуа-
джэм узэдыдэсыныр лэшлэхэп.
Шъуипшъашъэ кыкылтхуыжи
шъуадэжэ къэкълэжыгъэ пэе
пшъашъэ хуыжыштыгъ. Инасы-
пынчъагъэклэ къехуылабэми,
ащ фэдэу зыгорэм голыгъэм
псэогъуклэ зэрипэсыжыныу
клалэмэ къахэклиштыр маклэ.
Ахэр кыдэшъулытэхэу шъуи-
пшъашъэ фаеу ылоу Шумафэ
кыыфигъэзэгъэу къаригъэ-
тлупшыжыгъэемэ, боу тышъу-
фэрэзэни. Тфэлъэкыштымклэ
шлоигъор фатшлэу нысэ гъэ-
шлуагъэу тилэн.

Дэхэнагъо ятэ Тембот Аб-
дулахъ едэлу-едэлуи, джэуап
ритыжыгъ:

— Ежэ фэмыеу шъуадэжэ
къэкълэжыныу сипшъашъэ сэ
сфелашъуштыгъ, ау згъэзэгъын
ыломэ, нэм фэд, псэм фэд,
лэпэо-лэпао фэхъун тиунэ
кыкылыгъэп.

Дэхэнагъо адрэ унэм исы-
ти, кычлаши зеупчлэхэм, мы-
кложыхъэштэу ариуагъ, ау ащ
пэе къагъэнагъэп, лыкълэм лы-
клор ыуж итэу пшъашъэр кыи-
рагъэшлуным кыкылэдэхуэрэр
Мэлбэхуэкълэхэм адэжэ къакло-
штыгъэх. Пшъашъэм нахъэу
агъэдэлэшъунэу зыщыгуышты-
гъэхэр ащ ят ары. Ижыкклэ
тым ыlorэм ипшъашъэ блэ-
мыклэу, ащ ишлоигъоныгъэклэ
пшъашъэм шу ымылэгуэрэ
клалэм, «унагъоу кызырыкыи-
рэр бай», «янэ-ятэхэр цыф
дэгъух» алозэ зэрэдагъакло-
штыгъэр кыфалэтыштыгъ.

Темботи пый илэу къуаджэм
дэсынэу фэагъэп. Анахъэу
агъэдэлэшъунымклэ зышлуагъэ
къэкълуагъэр ипшъашъэ бэрэ
Лымафэкълэхэм адэжэ имысы-
шты, Шумафэ фаеу ылонышъ,

къаригъэтлупшыжыным кызы-
рэкълэдэхуэрэр ары. Ари Дэ-
хэнагъо ытхъакулэм ригъэхъанэу
фэагъэп, ау ятэ емыдэлужыгъэу
аригъэланыр кыригъэкълугъэп.
Афигъэпытагъ анахыбэ дэдэмэ
зы мазэ нахыбэрэ Шумафэ
кымыгыуштыгъ, ядэжэ къэкълэ-
жыштыгъ, ау о пlorэр арэп
хуэрэр, Тхъэм ыlorэр ары нахъ.

Дэхэнагъо зыщыгуагъэ ху-
гъэм кыкылигъэштэагъ, ышъо са-
бый зэрэхидзагъэм гу лъытагъ.
Ышлэмэ хуыштыр кыфэмыгъо-
тэу ащ шуигъэнагъ. Хъау, ешлэ,
сабыир зыхаригъэхыныр ары,
ау пшъо хидзэгъэ сабыеу псэ
зыпытыр унэ къаплъэзэ сы-
дэуштыгъ шуябгъэбзыштыгъ?! Ар
жъалымыгъэ дэдэба?! Ащ да-
клоу врачмэ алоу зэхихыгъ
бзылфгыгъэм апэу ышъо хидзэ-
гъэ сабыир зызыхаригъэхырэм
нэужым лъфгыгъэ хэмыкыжыу
бэрэ кыхэклэу. Ащи изакъоп
зэгупшысэн фаеу кыкълэжы-
гъэр. Ныбжыкклэ, джы ригъэ-
жэнышъ псэогъу имылэу игъа-
шлэ кыхыштыгъ? Сабый зыхэ-
мыкыштыр бзылфгыгъэм псэ-
огъуклэ фэенэу хулыфгыгъэхэм
къахэклиштыр маклэ. Ышъо
хидзэгъэ сабыир кыгъэхъу-
ми, клалэ зыклэс бзылфгыгъэм
хэт фэен, дэклон фаллэу, зы-
щэн ымыгъотэу пшъашъэу
щылэр бэ хуыгъэ.

А гурышэхэр Дэхэнагъо ыш-
хъэ зыщызэпэкълэклэхэ ужым,
нэужым сыд къехуэлэштыми,
аныхъ хэклиплэ тэрэзэу щылэу
ылытагъэр сабыир зыхаригъэ-
хыныр ары. Ащклэ ил'ли еуп-
члыжыгъэп, ащ ишлэ хэмылэу
сабыир зыхаригъэхыгъ. Ар
Шумафэ зешлэм, ыгу зэрэхэкли-
гъэр кыхэщыгъ:

— Ар пшлэпхъагъэп, си Дах,
— кытехуыпклэным ычлэпэкклэ
къелэсэклэу, «си Дах» ылозэ,
кыдэгущылагъ. — Сэ укыисэ-
упчлыжыгъэмэ, ныбжыи ар
озгъэшлэщтыгъэп.

Лпыр кызырэлэсэклигъэм
ихъатыри Дэхэнагъо кыуы-
тыгъэп, дысэу фидзыгъ:

— О укыисэбэни сыкуомэ,
сыкылызэ сызыохыым, «уфая,
уфэмыя?» плэу укыисэупчлы-
жыгъагъа?

Ащ фэдэу Дэхэнагъо кыи-
зэрэфэлхъашэр зэхимышлэрэм
Шумафэ фэдагъ, рилогъагъэхэм
афэшъыпкъэу ыгу хуэлэщтыгъэп,
фэлъэкыштымклэ шлоигъор зэ-
рэфишлэным зэрэфэхъазырыр
нэрылэгуыгъ. Кызызэхуым цлэу
фаусыгъэр ымышлэрэм фэдагъ,
«си Дах» ылозэ еджэщтыгъ,
«сыпсэ закъу» рилоуи кыхэ-
кыштыгъ.

Шумафэ кызырэфэдэгъу
дэдэм Дэхэнагъо тлэкли кыи-
зэтырилэжагъ. Псэогъуклэ кыи-
фэнэн гухэлъ илэклэ арэп, ау
сабыир ышъо зыхэмылэжыкклэ
джы зыфэгъулэн дэдэ щылэп.
Тлэкли зилэжэн ыгу хэлъыгъ.
Хэт ышлэра, дэхэ дэд, ныб-
жыкклэ, зыгу рыхын клалэ кыи-
къоклынкли мэхъу. Шыпкъэ,
ащклэ нахышлу ядэжэ ыгъэ-
зэжымы ары, ау зытешыны-
хъэрэ щыл. Лъфгыгъэ зыхэмы-
кыштыр псэогъу фэенэу клалэмэ
къахэклиштыгъ, къахэмыкыштыгъ?
Арышъ, тлэкли зилэжэшт, къэ-
хуэрэм тетэу псэушты. Зыгу
рыхын клалэ кыфыкълэмыкыи-
ми сыд ышлэн, Тхъэм насы-
пэу кыфишлыгъэм, фэхъу-фэ-
мыхъуми, езэгъын фаеу хуышт.

Пчэдыжыым loфышлэ клоным
ыпэкклэ Шумафэ тхъачэт кыи-
шлуибзи, Дэхэнагъо кырилуагъ:
— Непэ сыкызыхуыгъэ маф.

Синибджэгъу нэбгырэ зыщыплл
сигъусэу пчыхъашхъэ сыкъэ-
кложыштышъ, ланэм къафитеб-
гъэуцон горэхэр кыитфэуштыр-
ыхъ.

Дэхэнагъо ил'ли клэпылпъэзэ
зэриложыгъэ: «Уиныбджэгъу-
хэм сафэлпщэрыхъашты ара, бэрэ
ащ укъэжэн».

Шумафэ иныбджэгъухэр игъу-
сэу пчыхъэм унэм кызыхъа-
жым, Дэхэнагъо ышхъэ клэп-
хагъэу щылыгъ.

— Сыда, си Дах, пшхъэ
клэпхагъэу узкышылъыр? —
зыфишын ышлагъэп Шумафэ.
— Сыгъой-щай, смхъэхэ зэ-
тетхъэу мэузы, ыхъ, — хэщэ-
лыкыгъ Дэхэнагъо.

— Ар дэи, — ащ нахъ
кымылоу игъусэхэр Шумафэ
залым ыцагъэх. Джы ланэ
къафызэлумыхымэ, джы къафы-
зэлумыхымэ ежэу Шумафэ тлэ-
клурэ щысыгъ. Къэмылэгуахэ
зэхуым кычлэклигъ.

— ланэ кыитфызэлухыба,
сыпсэ закъу.

— Кышъуфызэлусхына сы-
мыпщэрыхъагъэмэ, ыхъ, —
хэщэлукыгъ Дэхэнагъо.

— Адэ усымаджэмэ упщэ-
рыхъэшъунэп, — ышлэш хуыгъэ
Шумафэ, ащ фэдэ джэуап
емыжэгъахэми. — Дзеу хуыгъэ,
ау синибджэгъумэ яслэмэ сы-
кызызэхашлыкын, — ебэуи кыи-
клэрыкыжыгъ.

Пцлыр мэзым фэдэу, нахъ
чыжыу уахъэ къэс нахъ кыи-
хэклижыгъуаеу ало. Дэхэнагъо
ил'ли зэригъапцлэрэр апэрагъэ-
ми, ауж хуыгъэп. Ежэ зызэри-
гъэклэрэклэштыр, зызэригъэдэ-
хэщтыр ары нахъ шлолофыгъэр,
Шумафэ фэгумэклэу озыгъэлон
фэдэ еплъэгъулэщтыгъэп. Ыш-
хын мыхъазырэу унэм кыи-
хъажыуи хуыштыгъ, ищыгынхэр
игъом ымыгыкълэми, игъончэдж
ут тырымидзэми ригъэзэгъы-
штыгъ, ащ пэпчэ зызэриухы-
ижын телъхъаплэ кыгъоты-
штыгъ. Ау ежэ ылэбжъанэхэр
ыгъэлэнхэм, ыначлэхэр члигъэ-
лыкынынхэм, ылушлэхэр луигъэ-
лыкынынхэм дэшъхъахыштыгъэп.

Мэзэ лэжъапклэу кыраты-
рэм зы сомэкли хэмылэбагъэу
Шумафэ loфышлэ кыкылыжи
унэм кызызэкълэжым, Дэхэнагъо
ыпашхъэ рилъхъагъ:

— О игъоу плъэгъурэм те-
тэу гъэфэдэ, си Дах.

Дэхэнагъо ахъшэр кызылэпы-
тэм шломэклагъ.

— Мыщ сыда кыхыштыр?
Силэгъу бзылфгыгъэхэр зэрэ-
фэпагъэхэр зыслэгъурэм ся-
хъуапсэ. Ахэмэ санахэ лая,
санахэ дэя! Непэрэ модэм диш-
тэу сэри зысфалэ сшлоигъу.

Джыри кыкылэжыкълэу.

ИСКУССТВЭХЭМКІЭ ДУНЭЕ ЗЭІУКІЭГЪУХЭР

«Сэнауцхэм яжъогъобын» тегъэгушл

Студент ныбжьыкӀэхэм искусствэхэмкӀэ я Дунэе Артиадэ-олимпиадэу «Сэнауцхэм яжъогъобын» зыфилорэр Налщык щыкӀуагъ. Адыгэ Республикэм илӀыкӀохэм зэнэкӀокъум хагъэунэфыкӀырэ чыплӀэхэр кыщыдахыгъэх.

Абхъазым, Армением, Грузием, Монголием, Казахстан, Украинаем, Дагъыстан, Къыблэ Осетием, Темыр Осетием — Ала-

нием, Астрахань хэкум, Краснодар ыкӀи Ставрополь крайхэм, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Къэбэртэе-Бэлыкъарым, Ингушетием,

Адыгеим къарыкӀыгъэхэр зэххэм хэлэжъагъэх.

КъэщӀокӀо куп 40-м нахьыбэ, орэдыло ыкӀи ансамблэ 80, оркестрэ 35-рэ, КВН-хэм ахэтхэр, усэхэм къаджэхэрэр, нэмыкӀхэр Налщык щызэлукӀагъэх. ЗэхэщӀокӀо купым итхьаматэу, Дунэе Артиадэм щызэлӀашӀэу Бетугъэнэ Ауес къызэрылуагъэу, ныбжьыкӀэхэр нахьышлоу зэрэшӀэнхэмкӀэ, лъэпкхэм язэпхыныгъэхэр пытэнхэмкӀэ ащ фэдэ

олимпиадэхэр лъэшэу яцӀыкӀагъэх.

Адыгэ къэралыгъо университетым искусствэхэмкӀэ и Институт щеджэхэрэм тиреспубликэ щытхур къыфахыгъ. Анастасия Истамуловам лъэпкӀ орэдыр къэлогъэнымкӀэ апэрэ чыплӀэр кыдихыгъ, дышӀэ медалыр къыфагъэшъошагъ, пащэр Пелагея Сергеевар ары. Академическэ орэд къэлонымкӀэ ЦогтгӀэл Мунгунчигмэ, адыгэ орэдыло ансамблэу «Нэбзыим» апэрэ чыплӀэхэр къахыгъэх.

ЛъэпкӀ орэдхэм якъэлон фэгъэхыгъэ зэнэкӀокъум Адыгэ къэралыгъо университетым иарт-академие цыкӀлоу «Арабеси» зыфилорэм теклоныгъэр кыщыдихыгъ. Фольклор ансамблэу «Ащэмэзым» адыгэ орэдхэр ыгъэжынчыгъэх, дышӀэ медалыр къыфагъэшъошагъ.

«Ащэмэзымрэ» «Нэбзыимрэ» яхудожественнэ пащэу, Адыгэ Республикэм культурэмкӀэ изаслуженнэ ІофышӀэу Бастэ Асыет къызэрэтылуагъэу, искусствэхэмкӀэ Дунэе олимпиадэм изэхэщӀахэм, тиреспубликэ илӀыкӀохэр зэнэкӀокъум хэлэжъэнхэмкӀэ ІэпылӀэгу афэхьыгъэхэм лъэшэу афэразэх, гъэхьагъэу ашӀыгъэм рэгушхох. Творческэ объединениеу «Ошъадэм» искусствэхэмкӀэ еджапӀэм «тхьашъугъепсэу» араложьы.

Сурэтым итхэр: **ансамблэу «Ащэмэзым» иорэдылохэр.**

ТИПЧЫХЪЭЗЭХАХЪЭХЭР

Уядэлуныр гуапэ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние исимфоническэ оркестрэ 2016-рэ илъэсым иапэрэ концерт Мыекъуапэ кыщытыгъ. Композитор цӀэрылохэу В. Моцарт, С. Прокофьевым япроизведениехэр пчыхъэзэхахъэм щылугъэх.

Музыковедэу Ирина Шилько композиторхэм ялофшӀагъэ кътегушӀагъ. Урысыем и Президентэу Владимир Путиным иунашӀокӀэ 2016-рэ илъэсыр Прокофьевым и Илъэсэу зэрагъэнафагъэр къыхигъэщыгъ.

С. Прокофьевыр 1891-рэ илъэсым Донецкэ хэкум ипсэупӀэу Сосновкэ къыщыхьыгъ. «РСФСР-м инародрнэ артист» зыфилорэ щытхуцӀэр 1947-рэ илъэсым къыфаусыгъ. СССР-м и Къэралыгъо премие 1947-рэ, 1951-рэ илъэс-

хэм къыфагъэшъошагъ. 1918 — 1932-рэ илъэсхэм ІэкӀыб хэгъэгухэм ащыпсэугъ. Балетэу Ромеорэ Джульеттэрэ афэгъэхыгъэр, «Дуэнья» зыфилорэр, Александр Невскэм ехьылӀэгъэ кантатэр, Октябрэшхом фэгъэхыгъэ произведениер, пшысэу «Золушкэм» техыгъэ балетыр, кинофильмэхэм апае ыусыгъэхэр, нэмыкӀхэри искусствэм пытэу хэуцуагъэх. Скифхэм ятарихь зэригъашӀээ, «Скифскэ сюитэр» зыфилоу ыусыгъэм шӀэныгъэлэжхэр нахь куоу дэлэжъэштхэу тэгугъэ.

Тиреспубликэ и Къэралыгъо филармоние цыкӀогъэ пчыхъэзэхахъэм «Золушкэм» къыхэхыгъэ едзыгъохэр щыжынчыгъэх. Художественнэ пащэу, дирижер шхьалэу Аркадий Хусниаровым, артистхэу Ольга Мамикьян, Сергей Пособитовым, СтӀашъу Мединэ, нэмыкӀхэм къытфалотагъ дунэе музыкальнэ искусствэр цыфхэм алыгъэлэсыгъэнымкӀэ нэмыкӀ концертхэри филармонием къызэрэщатыштхэр.

Сурэтхэр пчыхъэзэхахъэм кыщытетхыгъэх.

ДЗЮДО

БэнапӀэм щыпыт

Урысыем и Къыблэ шӀолъыр дзюдомкӀэ изэнэкӀокъоу Мыекъуапэ щыкӀуагъэм илъэс 18-м нэс зыныбжьхэм ялӀэпӀэсэныгъэ къыщагъэлыгъуагъ. Апэрэ чыплӀэр кыдзыхыгъэмэ ДжармэкӀо Долэт ащыщ.

Нарт шӀаор килограмм 55-рэ къэзыщӀычӀэрэмэ якуп щыбэнагъ. ИкӀулайныгъэ алырӀэгум дэгъоу щипульӀэкугъ, дышӀэ медалыр кыдихыгъ. Долэт илахьылхэр Джэдджэхаблэ щыщых. Адыгэ къэралыгъо университетым и Мыекъопэ къэралыгъо гуманитар техникескэ колледж щеджэ, тренерыр ДжармэкӀо Аслъан.

Пытэу ыльакъохэм атет, бэнапӀэм псынӀкӀэу щэгупшысэ, кӀуачӀэмрэ кӀулайныгъэмрэ зэпхыгъэхэу исэнаушыгъэ дзюдом щегъэфедэ. Олимпиадэ джэгунхэм джэрз медалыр къащыдзыхыгъэу, Урысыем дзюдомкӀэ ифедерацие илӀыкӀоу Къыблэ федеральнэ шӀолъырым щыӀэ Емыж Арамбий зэриплӀытэрэмкӀэ, ДжармэкӀо

Долэт фэдэ ныбжьыкӀэхэм зыкызылӀахыным фэшӀ амалышӀухэр ялӀэх. Урысыем иныбжьыкӀэхэм якӀэух зэнэкӀокъоу Новосибирскэ щыкӀоштым Д. ДжармэкӀор хэлэжъэшт.

— Тренер-кӀэлэегъаджэу силӀэхэм сафэраз, — къытылуагъ ДжармэкӀо Долэт. — Дзюдор спорт лъэпкӀ гъэшӀэгонэу зэрэщытыр къытфалуатэ, бэнэкӀо цӀэрылохэм такӀырыплӀызэ зэнэкӀокъухэм тахэлэжъэным тыфагъасэ.

Долэт ныбжьыкӀ, ионтэгъугъэ зэрэхэщӀытым дакӀоу, илӀэпӀэсэныгъи зыкырыгъэлэтышт. Урысыем дзюдомкӀэ изӀыкӀэгуо «Оте-

чествэ» зыфилоу Ростов-на-Дону щыкӀуагъэм Д. ДжармэкӀом апэрэ чыплӀэр къыщыхыгъ. СамбэмкӀэ Ермэлхьаблэ щыкӀогъэ зэнэкӀокъум Къыблэм ибэнакӀохэр хэлэжъагъэх, Долэт джэрз медалыр къыфагъэшъошагъ. Адыгэ республикэ гимназием я 9-рэ классыр къыщиухи, ишӀэныгъэхэм колледжым ащыхигъахъоу фежъагъ. Сыд фэдэ сэнэхьат къыхихьыштми, спортыр ІэкӀыб ышӀыштӀ.

**Нэклубгор
зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТІЫЛЪ Нурбий.**

Зэхъыщагъэр ыкӀи кыдзыхыгъэжъагъэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкӀ ІофхэмкӀэ, ІэкӀыб къэралхэм ащыпсэурэ тилӀэпкӀэгъу-хэм адырӀэ зэпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи къэбар

жъугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет
Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр:

385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-пшӀэдэкӀыжъ зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием
хэутын ІофхэмкӀэ,
телерадиокъэтын-
хэмкӀэ ыкӀи зэлъы-
ІэсыкӀэ амалхэмкӀэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплӀэ гъэлоу-
шӀанӀ, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкӀэмкӀи

пчыагъэр

4532

Индексхэр

52161

52162

Зак. 38

Хэутыным
узщыкӀэтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкӀэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор шхьалэр

Дэргэ Тимур

Редактор шхьалэм
иапэрэ гуадзэр

МэщӀІэкӀо

Сайд

ПшӀэдэкӀыжъ

зыхьырэ

секретарыр

ЖакӀэмыкӀо

Аминэт